



KAMNIK TEKSTILEC

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE SVILANIT KAMNIK — TOZD FROTIR IN TOZD SVILA

Ob našem praznovanju

Tik pred nami je praznik naše delovne organizacije, ki ga slavimo vsako leto, kot spomin na veliko delovno zmago pred 14. leti, ko smo dosegli prvo milijardo (S din) s prodajo naših izdelkov. Od takrat je poteklo že veliko let. Razvili smo se v srednje veliko delovno organizacijo, ozko specializirano, največjo proizvajalko v domovini, tako na področju frotir izdelkov, kot tudi kravat. Ime »Svilanit« je poznano tudi izven meje naše domovine, saj smo si s standardno kvaliteto izdelkov, z zasledovanjem modnih tendenc in spoštovanjem dobavnih rokov, pridobili sloves solidnega poslovne partnerja.

Marsikoga, ki je bil udeleženec takratne delovne zmage, ni več med nami. Nekateri so med tem pridobili zaslužen upokožitev, drugi so odšli v druge delovne organizacije, ostala pa je volja po doseganju enakih ali še večjih delovnih rezultatov.

Ponosni smo lahko na prehojeno pot. Zgradili smo nove proizvodne prostore, zamenjali zastarele stroje in na večini delovnih mest izboljšali delovne pogoje. Res je, želimo si še več in da bi še hitreje reševali ostale prostorske in delovne probleme. Zato smo tudi včasih nezadovoljni in ne cenimo dovolj doseženih rezultatov, ki so bili v danih okoliščinah možni.

Zavedati se moramo namreč dejstva, da kot delovna organizacija nismo izoliran subjekt, temveč smo hote ali ne hote vključeni v vsa družbeno-ekonomska gibanja, ki se odvijajo tako v domovini, kot v širšem svetu.

Huda svetovna energetska kriza, ki je dosegla svoj vrhunec v letih 1974 in 1975, odprta vojna žarišča na daljnem in bližnjem vzhodu, nacionalno vrenje v Afriki in Južni Ameriki, skozi to pa tudi padec svetovne proizvodnje, pojava konjunktura, naraščanje brezposelnosti, velike spremembe v vrednosti svetovnih valut, vse to se je odrazilo na tak ali drugačen način tudi v poslovanju naše delovne organizacije. Poleg teh, takoimenovanih »zunanjih vplivov« pa smo se predvsem v začetku tega leta srečali z mnogimi problemi, ki so posledica prilagajanja na nove zakonske predpise, kot

je zakon o zagotavljanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, zakon o ugotavljanju dohodka po plačani realizaciji, predpisi, ki zadevajo uvoz opreme, reprodukcijskega materiala in rezervnih delov. Vse to so veliki problemi, s katerimi smo se srečevali, problemi, ki so zahtevali hitro odločitev dosti truda

in včasih tudi dosti poguma. Pri vsem tem pa doseženi rezultati niso bili odgovarjajoči vloženi trudu. Vendar, zvozili smo!

Dejstvo je, da se pogoji poslovanja po nekaj letnem zastoju, izboljšujejo. Povečuje se prodaja na domačem trgu, kot tudi na tujem, zboljšuje se likvidnost, sprovajanje predpisov ok-

rog uvoza prehaja v fazo rutinskega dela, skratka pred nami so svetlejšje perspektive.

Prihajamo v obdobje, ko bo predvsem od nas samih, od naše sposobnosti, pripravljenosti in zavzetosti za delo odvisno, kakšne sadove bomo poželi. Prilika je, izkoristimo jo!

Slavko ing. Ribač

Ob štirinajstem jubilejnem praznovanju delovne organizacije vsem delavcem iskrene čestitke.



Svilanit

Zbor tekstilcev v Kranju

Ne smemo mimo dogodkov, predvsem ne delavci tekstilne industrije, ki nas spominjajo na velike demonstracije in stavke tekstilnih delavcev Slovenije. Od teh dogodkov je minilo 40 let in v počastitev velikih stavk je bila v Kranju 18. 9. 1976 sklepna proslava. Na tej proslavi se je zbralo veliko število delavcev tekstilne industrije v spomin na čas, ko so delavci v letih 1935-36 stavkali, da bi si od takratnih delodajalcev in oblasti priborili osnovne demokratične pravice.

V teh letih je v Sloveniji stavkalo okrog 8500 delavcev. Stavkali so v Kranju, Škofji Loki, Ljubljani, Mariboru in Preboldu. S solidarnostnimi zborovanji in z delom svojih zaslužkov so podprli stavkajoče tekstilni delavci v Celju, Laškem, Jaršah,

Kočevju, Novem mestu in drugod. S stavkami, ki so bile organizirane v duhu sklepov 4. državne konference KPJ v Ljubljani, so delavci zahtevali boljše delovne pogoje, večji zaslužek in večje svobode političnega in kulturnega življenja. V letih 1935-36 je stavkovni val zajel najširše sloje delavskih množic, tj. gradbenih delavcev, tekstilnih delavcev in kmetov.

Zahteve stavkajočih so podpirali tudi delavci drugih strok, kakor tudi nameščenci, mali trgovci in obrtniki.

Sklepom državne in pokrajinske konference KPJ so sledile organizacije in delavci, ne glede na njihovo pripadnost in prepričanje. Na ta način je uspelo vodstvu KP pridobiti za stavke vse delavce. Zahtevam delavcev

oz. stavkovnih odborov niso hoteli ugoditi. Na pobudo komunistov v kranjskem medstavkovnem odboru so se skupine agitatorjev odpeljale k delavcem drugih tekstilnih tovarn v Sloveniji, da jih pridobijo za splošno stavko. Takratne oblasti so nad delavce pošiljale žandarje in vojsko, da bi razgnali demonstrante in zatrli stavke. Delavci so se še bolj strnili v enotno fronto, zahtevali izpolnitev pogojev kolektivne pogodbe in višje mezde. Pogajanj za sklenitev kolektivne pogodbe si oblast ni upala odkloniti, saj so imeli delavci pravico do nje po obstoječih zakonskih predpisih takratne države. Zahtevam stavkajočih so le delno ugodili demonstracije in stavke pa s silo zatrili.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

Politični pomen stavke pa je bil dosežen. Delavci so postali samozavestnejši in revolucionarnejši. Spoznali so pomen vloge delavskega razreda v kapitalistični družbi. Padle so politične pregrade, ki so dotlej delile delavce na tri sindikalne organizacije. Vloga KPJ v delavskem gibanju se je vse bolj uveljavljala. Delavci so se še bolj zavzeto združevali v boju za pravice, izvirajoče iz njihovega dela. V tej stavki se je izkazala tudi solidarnost v moralni in materialni podpori med delavci, kmeti in obrtniki. To je bilo za takratne politične razmere očitno dosežen velik uspeh. Med stavko so delavci organizirali v zasedenih tovarnah kulturne prireditve in se seznanjali s političnimi dogodki doma in po svetu. V tem stavkovnem valu so si pridobili osnovne stavkovne ideje in izkušnje, kako se mora delavski razred enotno pripravljati, da bo sposoben, ko bo napočil čas, prevzeti oblast.

Temu stavkovnemu valu tekstilcev, gradbenih delavcev, železarjev, rudarjev bi lahko rekli kot uvod za veliko revolucionarno preizkušnjo, saj je bila 2. svetovna vojna že na pragu. Ko je našo deželo pohodil fašistični škorenj, so se delavski razred in vsi zavedni Slovenci vključili v osvobodilno fronto, ki je pod vodstvom KP pričela osvobodilni boj in revolucijo za nove družbene odnose. V tem neenakem boju z okupatorjem smo si izvojevali svobodo, s tem pa tudi začeli novo stran zgodovine in izgradnje nove socialistične družbe.

K. A.



PROTESTIRAMO

Delovni ljudje in člani družbenopolitičnih organizacij delovne organizacije Svilanit Kamnik, se na današnjem protestnem zboru pridružujemo našim rojakom onstran Karavank v njihovem boju za enakopravne in demokratične odnose v Avstriji.

Zaskrbljujoče je širjenje nemškega nacionalizma v srcu Evrope, ki s podporo tako imenovanih »demokratičnih sil« v Avstriji, navkljub sklepom helsinške konference, krši osnovne človeške pravice.

Državna pogodba je omogočila ustanovitev neodvisne republike Avstrije. V pogodbi so točno določene obveznosti, ki jih Avstrija mora izvrševati. S 7. členom je koroškim Slo-

vanov se tako nadaljuje, saj je neverjetno, da je še pred dobri 100 leti živelo na avstrijskem Koroškem 107.000 Slovencev, danes pa jih je po uradnih podatkih Avstrije samo še 23.579.

Nikakor ne moremo dovoliti preštevanje Slovencev v Avstriji, saj bi to služilo samo še za večje kršenje pravic Slovencev, na ozemlju, na katerem živijo že mnogo pokolenj. S političnimi in gospodarskimi pritiski bi tako prišlo do popolnega etnicida koroških Slovencev.

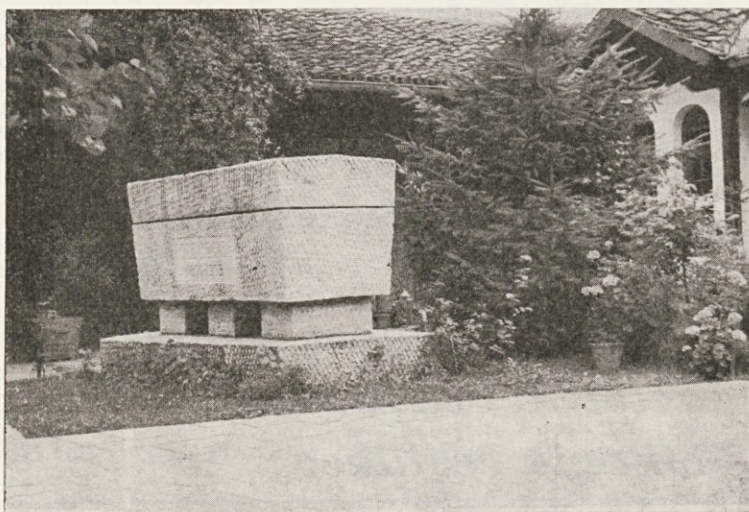
Podpiramo politično stališče SFRJ do internacionalizacije manjšinskega vprašanja v Avstriji ter zahtevamo, da Avstrija izpolni obveznosti državne pogodbe s poudarkom na preprečitvi delovanja protislovenskih nacional-šovinističnih skupin.

Potrebno je seznaniti širšo in svetovno javnost z ravnanjem Avstrije po 21 letih ni izpolnila obveznosti, ki so bile pogoj za njen nastanek.

Prav tako z ogorčenjem spremljamo oskrunjenje spomenikov padlim žrtvam fašizma in nacizma. Žrtve jugoslovanskih narodov in celotne Evrope nam nalagajo dolžnosti opozoriti Avstrijo, da takšna dejanja ne dovoljuje.

Želeli bi, da Slovenci in Hrvati v Avstriji ne bi predstavljali spora med Avstrijo in Jugoslavijo. Upamo, da bodo razumne demokratične sile v Avstriji dovolj močne pri premagovanju šovinističnih izbruhov nerazsodnih pronacističnih skupin.

Delavci Svilanita, v Kamniku, 20. 8. 1976



Tudi Bolgari odrekajo obstoj Makedonskega ljudstva. Na sliki sarkofag s posmrtnimi ostanki Goce Delčeva, Makedonskega borca za svobodo v Skopju.

Prehud pritisk na sklade

SKLADI zdravstvene skupnosti so močno obremenjeni za rane socialne datjave. Ob koncu prvega polletja tega leta so skupni dohodki realizirani v višini 51 % planiranega zneska. Skupni izdatki so v prvem polletju realizirani v višini 49,2 % planiranih po finančnem načrtu. Realizacija izdatkov za neposredno zdravstveno varstvo je precej visoka in kaže na preseganje.

Sporazum o izvajanju menjava dela z zdravstvenimi organizacijami še ni sklenjen. Zdravstvene organizacije bodo po sklenitvi sporazumov zahtevale mnogo več sredstev, s tem pa bo ob koncu leta tudi izkazan denarni primanjkljaj v skladih.

V okviru neposrednega zdravstvenega varstva presegajo zlasti izdatki za specialistične ambulante in zdravstveno varstvo v zdravstvenih organizacijah v regiji. Denarna nadomestila in povračila so v polletju doseže-

na z 49,4 %, pri čemer glede na enako obdobje 1975. leta občutno presegajo planska nadomestila zaradi boleznij, izolacije in nege, kakor tudi nadomestilo med nosečnostjo in porodniškim dopustom.

Tudi zdravstvene organizacije izkazujejo izgubo. Podatki kažejo, da imajo vse zdravstvene organizacije v regiji, razen ene, skupni znesek izgube v višini 83.450.000,— din, kar predstavlja 12,4 % od doseženega celotnega dohodka. Res je velik del te izgube rezultat prehoda od fakturirane na plačano realizacijo, pa vendar zdravstvene organizacije kljub temu poslujejo z izgubo. Največ izgube prikazuje TOZD klinični center Ljubljana.

Statistični podatki regionalne zdravstvene skupnosti kažejo, da se je povprečno število zavarovancev v družbenem sektorju v prvem polletju letos v primerjavi z lani povečalo za 2,4 %. To

je znatno več od predvidenega porasta, saj je za celo leto predviden porast delovne sile le za 3 %.

Nadomestilo osebnega dohodka med zadržanostjo od dela za nesreče ali obolenja za poklicno boleznijo je pod predvidenim in je število izgubljenih dni v obdobju prvega polletja nasproti enakemu obdobju lani, zmanjšano za 10 %. Zaskrbljujoč pa je porast bolniškega staleža nasploh, kot so razna obolenja, izolacija, nega družinskega člana, spremstvo in podobno. V primerjavi z enakim obdobjem lani so porasli izdatki za 25,5 % in dosegaajo finančni načrt za 49,8 %. Število izgubljenih dni zaradi bolniške je v letošnjem polletju nasproti lanskem polletju poraslo za 7,5 %, kar je znatno več kot število aktivnih zavarovancev, ki je večje za 3,3 %. Na 100 zavarovancev je bilo lani izgubljenih 279 dni, v enakem obdobju letos pa 285 dni. Pred-

vsem je občutno velik pritisk na bolniško za nego družinskega člana.

Zaskrbljujoča je tudi potrošnja zdravil, pravzaprav niti ne moremo govoriti o potrošnji, ker se mnoga zdravila ne porabijo, pač pa obtičijo v raznih predalih ali pa jih zavarovanci zavržejo.

Teh nekaj podatkov nas kot zavarovance opozarja, da bi se morali vsi zavedati, da je to solidarnostni dinar in marsikateri, ki neupravičeno ali kakorkoli izkorišča socialno varstvo, izkorišča drugega. Če bo potrošnja na področju zdravstva v enakem ali še večjem odstotku naraščala, bodo seveda morali zavarovanci primanjkljaj, ki se že sedaj kaže, tudi sami pokrivati neposredno iz osebnih dohodkov.

RAZGOVOR Z JUBILANTI

Predstavljamo vam jubilanthe delovne organizacije Svilanit Kamnik tov. Skrjanc Urško iz gospodarsko-finančne službe, Novak Maksa, vodja skladišča surovin in Maček Jožeta, pomočnika vodje izmene.

V delovni organizaciji so vztrajali 20 let t. j. skoraj četrt stoletja. Prišli so mladi, z majhnimi izkušnjami, danes pa so to zreli ljudje s polno delovnih izkušenj in seveda tudi znanja na področju, kjer delajo. Vztrajati v delovni organizaciji 20 let navsezadnje ni lahko, to pove tudi podatek, da so letos samo trije jubilanthe. Če pa pogledamo še druge podatke, je letna fluktuacija delavcev, ki prihajajo in odhajajo iz delovne organizacije, okrog 80 ljudi.

V razgovoru z jubilanthe sem hotel vzbuditi spomin na preteklost in sedanjost, sicer pa naj o tem kar sami povedo.

1. Kako se spominjate tistega dneva, ko ste prvič prestopili prag delovne organizacije Svilanit?

Skrjanc Urška

V Svilanit sem prišla i. 1. 1956 in sem zasedla delovno mesto pomožnega materialnega knjigovodje. Poslovni prostori so bili seveda v Mekinjah, saj takrat še ni nihče niti sanjal, da bo zrasla nova tovarna Svilanit na današnjem ozemlju. Delovni prostori so bili dokaj slabo urejeni. Če jih primerjamo s sedanjimi, kjer delamo, niso bili nič slabši. To je bila majhna skupnost in smo se vsi med seboj



prav dobro razumeli. Mnogo teh delavcev ni več zaposlenih. Nekateri so odšli, drugi so se upokojili. To je bil moj začetek v Svilanitu.

2. Če bi začeli znova, ali bi se zaposlili v knjigovodstvu?

Res je, da so bili pogoji dela pred 20 leti ali sedaj povsem drugačni. Prej smo več ali manj računali, in pisali s svinčniki, danes imamo na razpolago mehanizacijo, toda delo je dokaj naporno in živčno. Sicer se človek privadi delu, vsako delo pa

zahteva svoje napore in nikjer ne teče gladko.

3. Kako vi čutite povezanost delavcev strokovnih služb in delavcev neposredne proizvodnje?

Osebnostnim nimam veliko stika z delavci iz neposredne proizvodnje. Zato na to vprašanje ne bi vedela povedati kaj konkretnega. Poznam veliko delavcev, med seboj se pozdravljamo in mislim, da so ti odnosi v redu.

Novak Maks

4. Tovariš Novak Maks, kako se vi spominjate tistega dneva, ko ste prvič stopili v Svilanit?



Po poklicu sem trgovski pomočnik in sem delal v trgovini. Svilanit je imel pristoje delovno mesto skladiščnika v komerciali, takrat so rekli še Jugopamuk. Priglasil sem se na to delovno mesto in ga tudi zasedel. Pot iz trgovine me je vodila predvsem zato, ker sem si želel postaviti lasten dom, delo v trgovini pa je bilo deljeno, medtem ko sem delal v tovarni samo v eni izmeni. Ta čas mi je odgovarjal predvsem zato, da sem si lahko pričel graditi stanovanjsko hišo. Ko se je tovarna večala so nastale tudi razne reorganizacije, ki so zajele tudi mene. Torej, začel sem s skladiščem gotovih izdelkov in sedaj sem že veliko let vodja skladišča surovin.

5. S kakšnimi problemi se vi, tovariš Maks srečujete in kaj želite, da bi se izboljšalo?

Moram reči, da nisem šel mimo problemov in težav v tem preteklem obdobju. Najbolj me je prizadela vsakokratna selitev, saj sem se že večkrat selil iz enega prostora v drugega. Moram priznati, da imamo skladiščniki vedno premalo prostora. Moram tudi na drugi strani povedati, da nam je končno uspelo pridobiti delovne in skladiščne prostore, ki nekako ustrezajo skladiščanju in delu.

So primeri, da posamezniki vsak čas prihajajo v skladišče po manjše stvari. Včasih se temu ne morem izogniti. Ni pa prav, da hodi vsak, kdor si izmisli v skladišče in s tem zapravlja svoj čas, nas pa moti pri delu. Bilo je dogovorjeno, da

si bo DE sama organizirala pristoje skladišče, vendar se ta ideja doslej še ni uresničila. Delo v skladišču je zelo odgovorno, nevarno in težko. Dnevno moramo prevzeti in odgovarjati za 3 tovrstne avtomobile blaga. So tu in tam tudi primeri, da je trenutno zatišje, vendar delo, ki je pred nami, moramo sami opraviti.

Jože Maček

6. Tovariš Jože Maček, kako se vi spominjate svojih dni, ko ste postali delavec Svilanita.

Ta dan mi je ostal zelo dobro v spominu in moj vsakdanji kruh sem si pričel služiti v bivši tkalnici frotirja v Šmarci. Tovarnice v Šmarci nikakor ne moremo primerjati z današnjo. Tu je bilo vse majhno, zastareli stroji in tudi malo delavcev je bilo. Skratka, bil je majhen kolektiv in med seboj smo se dobro razumeli. V tem obratu smo barvali prejo in tkali. Delo se je odvijalo bolj ročno, skratka delovni pogoji so bili slabi, pa vendar smo se kar dobro počutili.

Moje delo se je začelo v tkalnici kjer sem mazal stroje, bil sem nekaj časa kurir, nazadnje pa sem delal v kotlovnici in barvarni. Delavci, ki danes prihajajo v Svilanit in vidijo sodobno tovarno si sploh ne morejo zamisliti, kako revni so bili začetki in kako trdo je bilo naše delo.



lo, predno smo si ustvarili to, kar imamo.

Skrjanc Urška

7. Kaj vam je lepega ali grenkega ostalo v spominu v teh 20 letih?

Moram reči, da nisem imela kakšnih posebnih problemov. S sodelavkami sem se kar dobro razumela, zavedati pa se moramo, da ni nikdar vse tako, kakor bi sami želeli.

Novak Maks

Vsega je bilo dovolj, dobrega in slabega. Z delovnim mestom, na katerem delam, sem v glav-

nem zadovoljen. Nimam ambicije za zasedanje višjih delovnih mest, ker se zavedam, da nimam za to strokovne usposobljenosti. Usposobljen sem le za vodenje skladišča. Če bi se po končani trgovski šoli še naprej izobraževal, bi danes lahko napredoval, vendar razmere so bile takšne, da sem si moral ustvariti svoj lasten dom. Vsega pa človek ne more doseči in tako je čas kar hitro zdrknil mimo mene.

Maček Jože

V tovarno sem prišel mlad, ko se človek niti ne zaveda vsega okolja okrog sebe. Moram reči, da v tem obdobju nisem imela kakšnih posebnih problemov.

8. Kakšni so vaši vtisi o razvoju delovne organizacije v primerjavi nekoč in danes in komu naj gre ta zasluga?

Skrjanc Urška

Moram reči, da je bila v zadnjem desetletju tovarna dobro vodena, seveda priznanje vodstvu tovarne in vsem nam, ki smo doprinesli vsak svoj delež. Menim, da je bil denar dobro naložen v investicije za razširitev proizvodnje frotirja. Po mojem mnenju je Svilanit dokaj dobro organizirana delovna organizacija, vendar ne brez napak in slabosti in da bi se z večjo prizadevnostjo dalo ustvariti še več. Poslovnost pa je seveda tudi odvisna od težjih momentov — konjunktura in v vsaki delovni organizaciji nastopajo določene depresije in problemi. Tudi v Svilanitu je bilo že marsikdaj težko, pa vendar, če so ljudje enotni in če želijo premagati probleme, je to lahko storiti. Dobra prodaja je seveda odvisna od dobrih vzorcev in kvalitete. Seveda pa se morata potruditi tudi komerciala in analiza trga, da poizve, kakšna je tržna situacija, da lahko plasiro proizvode tam, kjer to potrošniki najbolj želijo in seveda tudi takšne artikle, ki so konkurenčni.

Novak Maks

Mislím, da je Svilanit kot delovna organizacija dobro organizirana. Zasluga za razvoj in napredek gre seveda predvsem vodstvu tovarne. Marsikakšne poslovne odločitve pa so odvisne tudi od posameznika. Po mojem mnenju je tov. Marcijan bivši direktor dobro gospodaril. Marsikateri poslovni odločitve je, naj bo kakorkoli, le v rokah ene osebe. In če ta oseba npr. direktor pravilno usmerja svoje zamisli in poslovne odločitve, je največkrat razvoj ali propad v rokah le določene osebe.

Maček Jože

Tudi jaz se pridružujem predhodnikom, da je od dobrega vodstva vse odvisno. Menim, da je bila tovarna Svilanit v preteklosti bolj organizirana kot sedaj, morda bi bilo potrebno kaj popraviti, pa vendar moram re-

Razgovor z jubilanti

či, da je še vse dobro. Kaj bo pa prinesla bodočnost bomo še videli.

9. Ali se po vašem mnenju delovni ljudje v dovoljni meri vključujejo v samoupravne odločitve?

Škrjanc Urška

Morda tisti delavci, ki nismo neposredno vključeni v samoupravne organe z njimi prenalno tesno sodelujemo. V glavnem prelozimo vse skrbi in odgovornost na njihova ramena.

Novak Maks

Moram reči, da gre samoupravljanje včasih boljše, drugič slabše. Samoupravljanje v tovarni je zelo razvejano, saj imamo že toliko samoupravnih organov, da se človek ne znajde. Človek mora že dobro poštudirati, kakšno pristojnost ima ta ali oni organ. Pred nekaj leti je bilo to bolj enostavno. Vedeli smo, da je najvišji organ upravljanja delavski svet, danes pa imamo sive delovnih enot, delavske svete TOZD, centralni DS, odbore in komisije, Sodim, da je toliko teh organov, da človek že ne ve, na koga bi se obrnil za določeno vprašanje.

Maček Jože

Tudi meni se naše samoupravljanje zdi zelo zamotano. Človek že ne ve h komu naj gre, kadar kaj rabi. Naše samoupravljanje bi moralo biti bolj enostavno, bolj učinkovito in seveda tudi delavec bi moral imeti v njem večjo samoupravno odločitev. To se pa ne more uresničiti tako hitro, kajti delavci smo premalo v tej smeri izobraženi, da bi lahko spoznali vse samoupravne pravice in cilje, katere hočemo doseči v samoupravnem in poslovnem življenju delovne organizacije.

10. Ali smo se učinkovito vključili v sistem dobrega gospodarjenja?

Škrjanc Urška

Res je, da razpolagamo z raznimi finančnimi podatki v našem poslovanju in bi lahko rekla, da kar v redu gospodarimo. Naše obveznosti pravočasno plačujemo kakor drugi nam. V velikih primerih so dane možnosti, da koristimo določen % dobička (skonta), ki ga plača dobavitelj blaga, v kolikor v roku plačamo naše obveznosti. S finančnega stališča moram reči, da to poslovanje v redu poteka. Na področju porabe surovin in drugega reprodukcijskega materiala, bi se dalo še mnogokaj prištediti. Verejtno bi marsikakšen dinar prihranili, ko bi delavci ugašali luči, ko se že dela dan. Običajno gremo vsi mimo in le redki je tisti, ki se spomni da je treba ugasniti luči, zapreti vodo, pobrati to ali ono in dati na svoje mesto. Morda kdo misli, saj to ne gre iz mojega žepa. Toda vsak bi se moral za-

vedati, da če ne varčuje pri surovinah in pri porabi energije, gre končno ves ta strošek v breme žepov nas vseh. Meni ni vseeno, če vidim, da se dela kaj narobe. Ob takih prilikah mi je hudo, kakor da bi šel ta strošek iz mojega žepa.

Novak Maks

Vi, ki razpolagate z ogromnimi surovinami in materiali bi lahko vi kaj več povedali, kako se obšnamo pri potrošnji teh surovin?

O temu bi se dalo veliko povedati in marsikje prihraniti na materialu in energiji. Naj takoj povemo, da smo na tem področju tudi že napravili ustrezen korak. Manj še poškoduje blaga oz. surovin, ker so ustreznejši skladiščni prostori, bolj je organiziran transport in prekladanje. Lahko rečem, kot skladiščnik, da imam nekatere surovine v skladišču, ki so že precej stare. Zagotovili so hiter nakup, predmeti so bili nabavljeni in jih odložili v skladišče. To so razni strojni deli in drugi predmeti. Pred nedavnim se je uničilo veliko kartonske embalaže, v kateri smo prejemale prejo. Ta embalaža se je v zadnjem času uporabljala pri odpremi gotovih izdelkov. Sedaj pa smo zopet pred problemom. Kupili smo nov kamion za dostavo in veliko blaga gre na tržišče brez kartonov. Tako bodo kartoni ostajali in se zopet kopičili.

Maček Jože

Tudi vi, tov. Maček uporabljate v barvarni precej raznih surovin pri oplemenitjenju. Kaj vi poročate, ali dovolj skrbno uporabljate te surovine? Moram priznati, da bi se dalo še marsikaj prihraniti, tako na vodi, energiji, barvah in kemikalijah. Kako se prazni embalaža in če v njej ostajajo še razna barvila in kemikalije, je pač odvisno od posameznika in od njegove zavesti. V tovarni imamo delavce, ki se ne potrudijo, da bi pomili posodo ali barvni aparat, da bi natančno spraznili posode barvil. Z dobro voljo se da marsikaj storiti in prihraniti. Na te obveznosti pa bi morali tudi vodje dela in obratovodje opozarjati delavce, če očitno ne ravnjajo v skladu z navodili.

11. Kako gledate na naše medsebojne odnose v združenem delu?

Škrjanc Urška

Moje delo nima nič skupnega z neposredno proizvodnjo, zato o teh odnosih ne bi vedela povedati nič konkretnega. Ne bi pa rekla, da red in disciplina tu in tam nista dobra. Disciplino je tudi težko ustvariti in uvajati ljudi v red, če sami nimajo te zavesti. Kolikor imam vpogled v poslovanje, vidim, da kakšnih posebnih napak ni (npr. da bi se kdo osebno okoriščal na račun delovne skupnosti).

Novak Maks

Moram reči, da po mojem inenju so odnosi kar v redu. Tu in tam pride do kakšnih sporov, vendar se ti hitro izgadijo. So pa primeri, ki jih zakrivijo posamezniki in so vredni graje, npr. v skladišču gotovih izdelkov fizično obračuna z delavcem. Lahko rečem, da se z delavci v skladišču in z ostalimi dobro razumem.

Maček Jože

K temu bi dodal, da je odvisno od vsakega posameznika, kakšen odnos ima do dela in do posameznih ljudi. So nekateri, ki so dokaj »zaguljeni«, večina ljudi pa je takšnih, s katerimi se da tudi v težki situaciji pogovoriti.

12. Morda želite izraziti kakšno vašo željo delavcem?

Škrjanc Urška

Ob tovarniškem prazniku od srca želim vsem delavcem Svilnita, da bi še naprej uspešno skupaj delali in da bi se delovna organizacija še naprej dobro razvijala. Navsezadnje je cilj nas vseh, da si v tovarni zagotavljamo z delom življenjski standard. Če podjetje dobro uspeva, je razumljivo, da je tudi naš vsakdan varnejši in naš standard trdnjši.

Nadalje želim, da bi se vsi de-

lavci trudili na svojih mestih za doseganje čim boljših delovnih uspehov, saj to našo dediščino prevzemajo naše mlajše generacije. S ponosom se bom vrnila nazaj med delavce, ko bom upokojena in vesela bom vsake novice, če bo delovna organizacija dobro napredovala.

Novak Maks

Moja želja pa je, da bi se vsi delavci čim bolj strnili in bili enotni v prizadevanjih za boljše gospodarjenje, kajti le tako bomo lahko premagali probleme, ki se vedno občasno pojavljajo. Zavedati se moramo, da živimo od delovne skupnosti in si želimo vsaj takšno napredovanje kot doslej, če že ne boljše.

Maček Jože

Tudi moja želja je, da bi delovna organizacija napredovala, da bi se razumeli in bili med seboj delovni tovariši in prijatelji.

— ◆ —

Jubilantom, ki so sodelovali v tem razgovoru se za njihove misli, predloge in želje v imenu vseh delovnih ljudi in uredniškega odbora prav lepo zahvaljujem in ob tej priliki tudi želim, da bi še naprej vstrajali v delovni organizaciji, dokler si ne zaslužijo počitka kot upokojenici.

Urednik

Letošnji jubilanti

Zopet se je obrnilo leto okoli. Pregledali smo personalno kartoteko in ugotovili, koliko imamo jubilarov za 10 letno in 20 letno delo.

Letos obhajajo 10 letni jubilej naslednji:

1. Balantič Silvo DE 23
2. Časl Božislava DE 43
3. Golob Marija DE 10
4. Homar Marija DE 13
5. Hubad Ivanka DE 10
6. Kladnik Jože DE 20
7. Kern Nežka DE 10
8. Kosirnik Magda DE 10
9. Lukan Fani DE 35
10. Lužar Janez DE 15
11. Marolt Joži DE 14
12. Milolaža Marija DE 10
13. Novak Ana DE 10
14. Novak Marjan DE 43
15. Pogačar Antonija ED 13
16. Rojc Vida DE 10
17. Ručigaj Pavla DE 32
18. Slapnik Antonija DE 13

19. Spruk Jože DE 13
20. Podjed Slavka DE 10
21. Sušnik Ana DE 42
22. Sušnik Franc DE 15
23. Šterlekar Marija DE 13
24. Štupar Franc DE 34
25. Vinkovič Kristina DE 14
26. Zajc Jakob DE 13
27. Žargi Jožefa DE 14
28. Močnik Milan DE 13
29. Burja Janez DE 13
30. Jeglič Anton DE 20
31. Drolc Anton DE 13
32. Kregar Milan DE 13

in 20 letni jubilej:

1. Maček Jože DE 15
2. Novak Maks DE 34
3. Škrjanec Urška DE 32

Uredništvo se pridružuje čestitkam imenovanim za vztrajnost in požrtvovalnost za čas, ki so ga prebili na delu v naši delovni organizaciji.

Z vašim sodelovanjem bo vaše glasilo bolj zanimivo in omogočili mu bošče redno izhajanje!

Pljučni rak

Med vzroki naglega naraščanja te bolezni je vsekakor kajenje cigaret

Dr. Zdenka Podgornik - Runovc, specialist radio-terapevt

Obolevanje za pljučnim rakom je v zadnjih desetletjih močno naraslo. Naj navedem le nekaj statističnih podatkov. Pred 50 leti je bil pljučni rak prava redkost. Kratek podatek iz ZDA: leta 1930 je umrlo v tej deželi za pljučnim rakom 2837, leta 1950, torej 20 let pozneje pa že 18.313 ljudi. Te številke nam povedo, da je smrtnost zaradi tega obolenja narasla v 20 letih za 500 odstotkov. V Sloveniji je leta 1966 zbolelo za pljučnim rakom 410 ljudi, to je 11 odstotkov vseh obolenih za rakom. Od tega je bilo 17 % žensk, to je slaba šestina. Za nobeno drugo vrsto raka ni obolevanje tako naraslo kot prav za pljučnim rakom. Očitno je, da za pljučnim rakom mnogo pogostejše obolevajo moški kot pa ženske. Po statistikah je razmerje med spoloma 7 : 1 v korist žensk.

Kje so vzroki tako naglega naraščanja te bolezni? Vse statistike dolžijo za ta porast vse večje število kadilcev cigaret. Pri izogrevanju le-teh namreč nastajajo snovi, kot sta bencipren in bencantracen, ki pri laboratorijskih poskusih povzročijo raka na poskusnih živalih. Pri posameznem kadilcu ni mogoče napovedati, ali bo sploh in kdaj bo obolel za pljučnim rakom. Raziskovalci pa so si edini v tem:

čim dalj traja kajenje in čim večja je dnevna količina pokajenih cigaret, tem večja je možnost obolenja za pljučnim rakom.

Pregledi kadilcev so pokazali, da imajo ti na sluznicah dihalnih organov spremembe, ki jih pri nekadilcih ni. Te spremembe štejemo za predrakave, to se pravi, da se iz njih lahko razvije rak. Po mnenju strokovnjakov kajenje cigar in pipe ni tako nevarno, ker taki kadilci ne vdihavajo tako globoko dima kot kadilci cigaret. Napotek je tak: tudi dolgoletni kadilec zmanjša možnost, da bi zbolel za pljučnim rakom, če preneha kaditi. Najbolje pa je, da sploh ne začnemo kaditi, kajti kajenje pospešuje nastanek pljučnega raka, kakor tudi drugih obolenj, predvsem obolenj srca in ožilja!

Povzročitelje pljučnega raka iščemo tudi drugod. Vemo, da je obolevanje dva do štirikrat pogostejše v mestih kot na deželi. To pripisujemo zraku v mestih, ki ga onesažuje industrija in velik promet. Pred nekaj desetletji so mislili, da je tuberkuloza marsikdaj predhodnik pljučnega raka. Toda čas je pokazal, da upadanje tuberkuloze ne gre v korak z naraščanjem pljučnega raka. Ne moremo reči, da so nepomembna razna kronična, t. j. dolgotrajna vnetja v samih pljučih in sapnikovih vejah ter vejicah. Ta obolenja stalno dražijo sluznico, ki je tako bolj dovzetna za razvoj raka.

Pljučnega raka se da hitro spoznati ali pa tudi zelo težko. Želim si, da bi ga spoznali čimprej. V zgodnjem stanju so znamenja neznatna. Najpomembnejše znamenje je kašelj. Ta se pojavlja tudi pri drugih kroničnih obolenjih pljuč in sapnikovih vej npr. pri bronhitisu. Znan je dolgoletni kašelj kadilcev, zlasti jutranji. V tem primeru nam postane sumljiva vrsta kašlja. Če se ta spremeni, bodimo pozorni. Če opazimo krvav izmeček je to resno opozorilo, da moramo k zdravniku, čeprav krvavkast izpljunek lahko povzročajo tudi druga obolenja. Drugo pomembno znamenje je vnetje. Rentgenski pregled po preboleli pljučnici pa nam odkrije rakavo obolenje. Ne trdimo, da je vsaka pljučnica posledica ali znanilec raka. Še zdaleč ne! Vendar ni nikdar odveč temeljit pregled po prestani pljučnici. Vidimo, da znamenja začetnega pljučnega raka niso zelo značilna. Zato naj nas nekaj tednov trajajoči kašelj opozori, da gremo k zdravniku. Najpametneje je, da si damo po 45. letu starosti vsak vsako leto enkrat pregledati pljuča.

Moderna medicina ima na voljo že dokaj zanesljive metode, da lahko ugotovi to bolezen. Najpreprostejši je rentgenski pregled in slikanje pljuč. Na sliki vidimo dostikrat zasenčenje, ki ga povzroča tumor, ko bolnik nima še nobenih težav. Če nam rentgenska slika zbudi sum, da gre za rakavo obolenje, izberemo še druge diagnostične postopke. Najvažnejša je bronhoskopija. Pri tej preiskavi s posebno napravo pogledamo v sapnico (bronchus) in njene bližnje veje. Tako neposredno vidimo tumor in ga tudi košček odrežemo za mikroskopski pre-

gled. Rezultat pregleda izrezane tkiva pod mikroskopom je zelo zanesljiv. Večkrat pa leži tumor globoko v pljučih in ga z omenjeno napravo ne moremo videti. V tem primeru nam pogosto pomaga bronhografija, sapnico in njene veje napolnimo s kontrastnim sredstvom, da postanejo pri rentgenskem slikanju vidne. Tako lahko vidimo mesto, kjer rakavo tkivo zapira sapnico. Zelo nam pomaga tudi pregled celic iz izpljunku ali v brisu sluznice, ki ga napravimo pri bronhoskopiji. S površine tumorja se namreč luščijo rakave celice, ki jih pod mikroskopom lahko spoznamo.



Pljučnega raka najbolj zanesljivo pozdravimo z operacijo. Žal, često to ni mogoče, ker pride bolnik prepozno na zdravljenje ali pa nam druge okoliščine ali obolenja preprečijo, da bolnika operirali. Drug način zdravljenja pa je obsevanje z rentgenskimi ali gama žarki, s katerim dosežemo mnogokrat zadovoljivo izboljšanje, včasih pa tudi dokončno ozdravljenje.

Varstvo pri delu ne sme biti parola

Republiški zakon o varstvu pri delu obvezuje organizacije združenega dela, da uredijo to vprašanje s svojimi splošnimi akti. To obveznost smo v naši delovni organizaciji v celoti izpolnili. Izdelani so bili normativi skoraj za sleherno delovno mesto v proizvodnji, odpravili smo preizkusa znanja o varstvu pri delu vodilnih in ostalih delavcev in končno sprejeli tudi sporazum o varstvu pri delu. Opravljeno je veliko in obsežno delo, za kar gre priznanje vsem strokovnim delavcem, ki so kakorkoli sodelovali v tej akciji, kakor tudi delavcem, ki so se takorekoč brez odpora odzvali preizkusu znanja o varstvu pri delu. Vseh nalog sicer še nismo izvršili, kajti sprejeti je treba še pravilnik o nabavi in uporabi varstvene opreme, pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih in pravilnik o periodičnih pregledih nevarnejših strojev in naprav. Rešitev teh vprašanj je sicer že urejena, toda vskladiti moramo dosedanje prakso s samoupravnim sporazumom.

Skoraj bi lahko rekli, da ni v delovni organizaciji delavca, ki ni seznanjen z normativi varstva pri delu. Tudi vodstveni de-

lavci so poleg preizkusa dobili še obsežno strokovno gradivo, t. j. zakon o varstvu pri delu, izpitno gradivo in sporazum. Enoletna praksa pa kaže, da večina vodstvenih delavcev prav malo uporablja pridobljeno znanje pri vsakdanjem delu. Skoraj na vsakem koraku se srečujemo z pomanjkljivostmi in napakami, ki kakorkoli lahko ogrožajo delavca. Tudi delavci se kaj radi izogibajo obveznosti, ko brez vednosti vodja dela ali po svoje nekaj storijo, česar nebi smeli.

Da ne bi ostali samo pri ocenjevanju splošnega stanja, da še vse pre malo posvečamo skrbri varstvu pri delu, naj nekaj primerov tudi konkretiziramo. Morda bo javna kritika kaj več odtehtala, kakor samo previdno namigovanje, da ne bi bil kdo užaljen. Odbor za varstvo pri delu je na zadnji seji kritično ocenil neizvrševanje sporazuma in predpisov iz tega področja. Izrečena je bila kritika vsem vodjem enot, ker odloče o odpravi pomanjkljivosti niso izvršili. Tkalnica frotirja dela s polno paro na škroblinem stroju, čeprav so določene zadeve še nerešene. Posledica takega neod-

govornega dela je, da se je delavec poparil s paro in bil nekaj časa odsoten z dela. V nobenem primeru ne bi smel vodja iste enote dopustiti vlaganje osnovnih valjev v stavbe Saurer z napravo, ki ni prirejena za te stavbe. S to napako je prevzel preveliko odgovornost, kajti pretežke bi bile posledice zanj in še morda za katerega drugega vodilnega delavca, če bi prišlo do nesreče pri delu. Sami delavci, ki so razporejeni k tem stavbam za vlaganje valjev, so se s pritožbo obrnili na odbor za varstvo pri delu, naj se vendar nekaj ukrene za varno vlaganje osnove. Odbor je pritožbi ugodil in izdal nalog oz. se je že nekaj dni prej ukrepalo, da se je zadeva uredila. Tudi vodstvo TOZD Frotir bi morali pozvati samoupravni organi na odgovornost, zakaj se nikakor ne more rešiti problem pomožne razsvetljave v tkalnici frotirja. Delavke so na to že opozarjale in marsikatera je dobila buško, ko se je v popolni temi zaletela v stavte, vendar doslej brez hujših posledic. To vprašanje se rešuje že preveč dolgo in tudi doslej še ni bilo rešeno. Tudi vodstvo TOZD Svila se ne zaveda odgo-

vornosti tako za red v svojih proizvodnih prostorih kakor tudi ne za obveznost, da izdelajo normative varstva za nekatera delovna mesta. Še bi lahko naštevali te in druge pomanjkljivosti, toda samo ugotavljanje še ne pomeni varstvo pri delu, če v tej smeri ne ukrepamo. Morda kdo poreče, saj imamo referenta za varstvo pri delu in to je njegova naloga. Res je tudi on lahko mnogo doprinesel k varnemu delu in preventivni vzgoji, toda za varstveno delo je odgovoren vsak delavec. Vodja dela, ki nima v svojem vsakodnevem programu varstva pri delu in skrb za delovnega človeka, ne bi smel voditi in nadzirati dela. Vsak vodja dela bi moral vsak dan eno uro posvetiti varstvu pri delu in požarni varnosti. Opozarjati in seveda tudi ukrepati bi moral proti tistim, ki ne delajo po navodilih, ali so odstranili varnostno napravo pa je niso dali nazaj, poučiti delavca v vsakem primeru, če iz nevednosti dela napake, opozarjati in preprečevati kajenje na delovnem mestu in na območju tovarne itd. Mentaliteta nekaterih vodij dela pa je še daleč od tega da bi bil delavcu v resnici mojster in mentor.

Vzrok slepote pri nas

Prof. dr. Stane Stergar

Ko govorimo o slepoti, se nam samo po sebi postavlja vprašanje: kako zmanjšati število ljudi z ugaslim ali oslabiljenim vidom. Odgovor bi bil: boj proti povzročiteljem slepote, torej preprečevanje. Vnaprejšnja zaščita nam bo dala ustrezne in želene rezultate samo, če bomo poznali vzroke, ki vplivajo na uničenje vida. Če razčlenimo vzroke, ki jih ugotovimo ob registraciji slepih, bomo tiste, ki so pogostejši za slepoto lahko ločili, od tistih, ki so izjemni. Temu bodo sledili tudi ustrezni varstveni ukrepi.

Vzroki slepote so po raznih državah in celinah zelo različni. Nekateri od njih, kot npr. trahom, onhocerkoza in variola, ki so v svetovnih statistikah na vrhu lestvice med vzroki slepote, so pri nas nepomembni, ker teh boleznih pri nas praktično ni več. Zelo pa zbolevalo za temi boleznimi ljudje v Afriki in Aziji. Zato se v svetovni statistiki pokaže odstotek vzrokov na tak način in si je pač treba med prebivalstvom, kjer živimo, narediti svojo lastno statistiko in načrtovati temu ustrezno preprečevanje!

Omeniti pa moramo, da se pri istem narodu skozi obdobja vzroki slepote tudi spreminjajo. Zato je treba statistične podatke obnavljati in sproti ugotavljati, kateri vzroki naraščajo in kateri upadajo. Pri nas so z leti nekateri vzroki za slepoto skoraj izginili iz naših statistik, kot npr. trahom, gonoreja očesa, škrofulozno vnetje očesnih vek, medtem ko se nekateri drugi pojavljajo pogosteje, kot npr. virusne bolezni očesa, diabetes in glavkom.

Vzroki za slepoto so lahko v vseh delih očesa in v živčnih poteh do centrov v možganski skorji. V sprednjem delu zrkla so v roženici, v šarenici, v leči, globlje v steklovini, v žilnici in mrežnici in še bolj zadaj v živčnih poteh. Mnogo očesnih stanj s slabim vidom je prirojeno in tudi dednih. Odstotek slepih je zelo visok zaradi podedovanih vzrokov in to skoraj pri eni četrtini slepih. Dokazali smo celo, da ti dedni vzroki naraščajo. Take spremembe na očeh opazimo že večinoma pri rojstvu, a so kasneje dostikrat še izrazitejše. V izjemnih primerih se rodi otrok brez očesa, s povečanim ali zmanjšanim nerazvitim zrkлом, rodijo se otroci z degeneracijami na mrežnici ali z odmrlim očesnim živcem.

Med vzroki ne smemo prezreti toksoplazmoze, leptospiroze, tumorjev, poškodb ter slepote povzročene zaradi vnetnih in degenerativnih sprememb na mrežnici, žilnici in na vidnem živcu. Take spremembe povzročajo različni strupi (tudi alkohol in nikotin), zelena mrena ali glavkom in bolezni ožilja.

Pri nas imamo popisane in registrirane vse slepe osebe in smo

na podlagi tega popisa sestavili statistični pregled vzrokov.

Najprej pogledjmo, koliko je slepih pri nas. V Jugoslaviji je sedaj registriranih približno 23.350 slepih oseb. Od tega je po republikah število naslednje: v Srbiji 4.757, Kosovo 1.161, Vojvodina 2.311, Hrvaška 4.292, Slovenija 1.811, Črna gora 1.132, Bosna 3.675 in Makedonija 3.840 slepih. Približno je na 100.000 oseb 1,01 do 1,03 ‰ slepih (kar ustreza odstotku slepih v evropskih državah. Kot smo že omenili, je ta odstotek v nekaterih državah Afrike in Azije mnogo večji.

V naši republici je torej okrog 1.811 oslepelih oseb. Pri teh pa je odstotek izgubljenega vida različen. 21,1 ‰ ima izgubo vida od 90 do 95 ‰, 78,9 ‰ pa nad 95 ‰. Več kot tri četrtine slepih spada torej v skupino, ki je po veljavnih predpisih upravičena do tuje pomoči.

Če pogledamo po spolu, opazimo, da je več slepih moških (58 ‰) kot žensk (42 ‰). To si razlagamo tako, da je na delovnih mestih, ki so zelo izpostavljena vzrokom za oslepitev, več moških kakor žensk.

Zanimivo je tudi povezati slepoto s poklicem. Opazili smo, da je največji odstotek slepih med nekvalificiranimi delavci (30,4 ‰). Vseh delavcev je v splošnem dosti, so pa zelo izpostavljeni tudi očesnim travmam in boleznim. Velik je tudi odstotek med tistimi brez poklica (14,2 ‰). To so predvsem tisti, ki so slepi že od rojstva zaradi prirojene anomalije, ali pa so otroci, ki so oslepelili že v predšolski dobi. Zelo blizu tem je odstotek (13,3 ‰) šolske mladine, podobno so zastopani kvalificirani delavci, obrtniki in kmetje. Pri uslužbencih je odstotek nižji (5,6 ‰), pri gospodinjah pa zopet višji (10,0 ‰).

Če hočemo pogledati, kateri deli očesa so pri slepoti največ-

krat prizadeti, ugotovimo, da je v celoti najpogostejši sedež oslepitve očesno zrklo, in sicer skoraj v 30 ‰. Pri tem so upoštevane tudi prirojene spremembe zrkla, ki jih je kar 8 ‰. Posebej je upoštevana visoka kratkovidnost z vsemi svojimi komplikacijami (odstop mrežnice), ki povzročajo slepoto v 17,5 ‰. Obolenja notranjih očesnih mren (šarenica, žilnica in mrežnica) so prizadete pri slepih v 15 ‰, leča v 9 ‰, pri čemer ima veliko vlogo prirojena siva mrena. Zelena mrena ali glavkom povzroča slepoto v 7 ‰, tudi roženične bolezni povzročajo slepoto v prav tolikšnem odstotku. Očesni živec, ki je bil prizadet že od rojstva, ali pa je zbolel kasneje je pri slepih zastopan s 7,2 ‰.

Najzanimivejši pregled nam dajo vzroki slepote, to se pravi načini, kako pride do obolenj posameznih delov očesa. Najpogostejši vzroki so prirojene in dedne okvare zrkla, ki z 21,9 ‰ predstavljajo pomemben delež. Zelo pomembne so poškodbe z 19,8 ‰ in infekcije očesa s 13,6 ‰. Že prej omenjene komplikacije pri kratkovidnosti so vzrok slepote kar v 17,5 ‰. Splošna obolenja organizma, kamor spada tudi diabetes ali sladkorna bolezen, povzročajo slepoto v 5 ‰. Obolenja centralnega živčnega sistema vodijo do slepote pri 2,1 ‰ slepih. Pridobljena zelena mrena brez prirojelih primerov je vzrok slepote v 5 ‰.

Prvo mesto zavzemajo torej hereditarni (dedni) in kogenitalni (prirojeno) vzroki in pomenijo enega od najvažnejših problemov pri preprečevanju slepote, in sicer zato, ker ti vzroki še naraščajo.

Poškodbam so vzrok eksplozivi, strelji in razni mehanični — fizikalni in kemični vzroki. Prizadete so bile v vojni, pri delu na delovnem mestu in izven nje. Število eksplozivnih poškodb je bilo po vojni precejšnje, saj

je bilo povsod najti eksplozivni material, s katerim so neprevidno ravnali predvsem otroci, pa tudi odrasli. Zato imamo med slepimi še vedno 5,3 ‰ vojaških vojnih invalidov.

Pri infekcijah je omeniti, da je bila včasih zelo pomembna tuberkuloza očesa, ki pa močno upada kot vzrok slepote. Glede trahoma imamo še nekaj starih slepih iz dobe, ko je bila to v Pomurju še huda in razširjena bolezen. Danes trahom pri nas ni več vzrok za slepoto. Isto velja za očesno škrofulozo, ki je zaradi boljših higienskih in socialnih razmer z dvigom življenjskega standarda izginila kot vzrok slepote.

Po statistiki Svetovne zdravstvene organizacije je na svetu več kot deset milijonov slepih. To je ogromno število. Pri nas so zelo pomembni prirojeno in dedni vzroki za slepoto. S to problematiko se ukvarja genetika kot veđa, ki na osnovi genov ugotavlja možnosti za prirojene in dedne anomalije na splošno, pa tudi na očesu. Za probleme genetike se vse bolj zanima znanstveni in zdravstveni svet zahodnih in vzhodnih znanstvenih centrov. V življenje uvajajo genetična načela v obliki genetičnih servisov in posvetovalnic za zakonske pare.

Tudi najboljša kurativa (zdravljenje obolenih) ne bo bistveno zmanjšala odstotka slepih. Odločno pa bo posegla na to področje preventiva. S preprečevalnimi ukrepi prihranimo človeku bolečino in skrb, ki sta posledica slepote in so tu vsi materialni stroški dobro naložen kapital. Poleg osebnih težav slepih bomo tako rešili družbo velikih bremen, ki jih daje za zdravljenje, rehabilitacijo in pomoč slepim zaradi invalidnosti.

Na vidiku podražitev nafte

Tržaško Gospodarstvo piše v septembrski številki, da je na vidiku podražitev nafte. Vzrokov za podražitev, navajajo dežele proizvajalke, precej. Uvoz v njihove dežele se je leta 1976 zmanjšal, čeprav so računale ravno nasprotno, da se bo povečal. Te dežele proizvajalke so bile mnenja, da bodo lahko uvažale blago iz durgih, zlasti zahodnih dežel neomejeno z ozirom na njihov povečan uvoz. Prvi je znižal količine uvoza Iran. Njemu so sledile še druge države v Perzijskem zalivu in emirati. Opaziti je bilo, da razne države, ki so članice organizacije proizvajalk nafte že nekaj mesecev iščejo odloga za poravnavo plačil in da podaljšujejo kredite.

Gospodarska komisija proizvajalk nafte je imela enotedensko

konferenco na Dunaju. Na sejah so obravnavali v glavnem vprašanje ureditve cen nafte. Irak zahteva zvišanje cen. Osnova za podražitev naj bi bila primerjava cen blaga, ki ga te države uvažajo. Povprečno povečanje cen blaga, ki so ga uvozile te države je znašalo leta 1974 35 ‰ med tem ko je bilo povečanje leta 1975 nekoliko nižje, 22 ‰.

Po glasovih, ki se širijo v krogu komisije, naj bi prišlo do podražitve cen nafte za povprečno 0,40 dolarja pri sodčku. Pri ceni pa bi se upoštevala tudi čistost nafte in oddaljenost, kar bi imelo vpliv pri dokončnem oblikovanju cene, ki bi znašala povprečno 11,50 dolarja. Podražitev nafte predvidevajo že s prvim januarjem prihodnjega leta. Avtomobilistom se torej spet obe-

tajo dražji kilometri.

Največji proizvajalci nafte.

Nafto črpajo v 61 deželah. Od teh jih je 9 v Evropi, 14 na Bližnjem vzhodu, 8 v Afriki in 10 v Latinski Ameriki. Sedanja cena za sod, ki drži 159 litrov je 11,50 \$, in sicer za kakovost, ki jo ima nafta v Saudovi Arabiji. Za kakovost je pomembna količina primesi npr. žvepla.

V Sovjetski zvezi so načrpali 490 milj. ton, v ZDA 469 milj. ton, v Saudovi Arabiji 337 milj. ton, v Iranu 269 milj. ton, v Venezueli 124 milj. ton, v Iraku 111 v Kuvajtu 93, v Nigeriji 88, v Kanadi 80 in na Kitajskem 78 milijonov ton.

Na osnovi družbenega dogovora o družbeni samozaščiti v občini Kamnik in 88. člena samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev temeljnih organizacij združenega dela v

delovno organizacijo Svilanit, tekstilno tovarno Kamnik je delavski svet delovne organizacije po opravljeni javni obravnavi sprejel na svoji seji dne 14. 5. 1976

PRAVILNIK

o uresničevanju družbene samozaščite

UVODNE DOLOČBE

1. člen

Ta pravilnik ureja pravice in dolžnosti delovnih ljudi, organov upravljanja in vodilnih delavcev na področju samozaščite v delovni organizaciji Svilanit Kamnik.

Družbena samozaščita je sestavni del samoupravne dejavnosti delovnih ljudi, ki temelji na tradicijah in zasnovah pridobljenih v narodnoosvobodilnem boju. Samoupravni in socialistični razvoj naše družbe zahteva, da se na vseh področjih družbenega življenja, kjer se je pojavila potreba, ustvarijo čim ugodnejši pogoji vključevanja delovnih ljudi v upravljanje družbenih in javnih zadev, s tem pa varovanje z ustavo določenih pravic in materialnih dobrin.

2. člen

Družbena samozaščita obsega vsakršno aktivnost delovnih ljudi organov upravljanja, družbene političnih organizacij, vodilnih in vodstvenih delavcev v delovni organizaciji, s katero se v okviru samoupravnih pravic in dolžnosti preprečujejo dejavnosti, ki ogrožajo samoupravno ureditev in obrambno sposobnost države. Varovanje oblasti delovnih ljudi, ekonomske osnove družbe, bratstva in enotnosti narodov in narodnosti, družbenega premoženja, samoupravne in druge pravice, je ustavna pravica in dolžnost vseh delovnih ljudi.

3. člen

Delovni ljudje in organi upravljanja morajo varovati interese svoje temeljne organizacije združenega dela in sredstva, s katerimi delajo in upravljajo.

S samozaščitnimi ukrepi morajo delovni ljudje varovati ekonomske osnove naše družbe, delovne organizacije, samoupravne odnose, ki izvirajo iz združenega dela in se zoperstavljati neodgovornemu ponašanju posameznikov, raznovrstnim sovražnim delovanjem, kot so teokratizem, birokratizem in drugim pojavom, ki so uperjeni proti samoupravnim težnjam in tako v kar največji meri prispevajo svoj delež h krepitvi in utrditvi ustavnega reda in zakonitosti.

4. člen

Delovni ljudje uresničujejo svoje pravice na področju druž-

bene samozaščite tako, da:

- razvijajo in krepijo narodno samozavest v pomenu varovanja temeljnih pridobitev in vrednot našega samoupravnega socialističnega sistema,
- z organiziranim stalnim razvijanjem splošne varnostne kulture in zavesti,
- z varovanjem svojih, z ustavo, zakoni družbenimi dogovori, splošnimi akti in samoupravnimi sporazumi določenih pravic in obveznosti,
- z varovanjem družbenega in osebnega premoženja,
- z varovanjem delovnega reda, odnosa do dela in delovne discipline na delovnem mestu,
- z ukrepi za preprečevanje požarov in delovnih nezgod,
- z ukrepi fizičnega zavarovanja delovne organizacije,
- z odkrivanjem in javljanjem pojavov osebnega prilaščanja premoženja delovne organizacije,
- nudenje pomoči odborom delavske kontrole pri odkrivanju raznih nepravilnosti,
- z odkrivanjem dejanj usmerjenih za rušenje ali izpodkopavanje ustavne ureditve,
- z odkrivanjem in javljanjem negativnih pojavov sovražnega delovanja ter propagande,
- z odkrivanjem in javljanjem neodgovornega odnosa do dela in izmikanjem delu,
- z aktivnim delovanjem v obrambnih pripravah,
- z varovanjem vojaške in poslovne skrivnosti,
- z nudenjem in pregonom kaznivih dejanj in drugih družbeno škodljivih pojavov.

5. člen

Področje, kjer delavci neposredno izvršujejo družbeno samozaščito po tem pravilniku, je predvsem:

- požarna varnost,
- varnost pri delu,
- varovanje delovne organizacije,
- poslovna in vojaška tajnost,
- komuniciranje s tujci,
- hranjenje dokumentov, zaupnih podatkov,
- prenos denarja in varovanje,
- zaščita pred kriminalom vseh oblik,
- varstvo okolja in narave,
- zaščita pred sovražno dejavnostjo in propagando,
- izvrševanje nalog s področja

obrambnih priprav in splošnega ljudskega odpora.

IZOBRAŽEVANJE IN KADROVSKA POLITIKA

6. člen

Temeljni pogoj za uresničevanje naloge družbene samozaščite je pravica vsakega delavca, da je seznanjen z vanostno situacijo delovne organizacije in družbe na sploh.

Zato je potrebno stalno spremljati in proučevati možne oblike sovražnega in subverzivnega delovanja, ki je usmerjena na izpodkopavanje naše samoupravne in ekonomske ureditve.

7. člen

V vsak program tečaja ali šolanja, ki ga organizira delovna ali temeljna organizacija za svoje delavce, mora biti vključen tudi predmet ali predavanje o družbeni samozaščiti ter obrambnih pripravah, kako bi se delavci čimbolj seznanili s tovrstnimi nalogami.

8. člen

Izobraževanje o družbeni samozaščiti obsega predvsem naslednje:

1. namen in izhodišča organiziranja samozaščite, kot najpomembnejšega zaščitnega faktorja naše samoupravne družbene skupnosti,
2. seznanjanje delavcev s predpisi, ki urejajo vprašanja družbene samozaščite in splošnega ljudskega odpora,
3. spoznavanje z metodami in delovanjem sovražne propagande,
4. spoznavanje z raznimi oblikami gospodarskega kriminala, kot so malverzacije, neljalna konkurenca, podkupnine ipd.,
5. namen varovanja poslovne in vojaške tajne,
6. oblike in namen vnašanja med ljudi sovražne parole, vznemirljive vesti in druge škodljive pojave,
7. seznanjanje z načrtom varovanja delovne organizacije in pravilnikom o požarni varnosti,
8. seznanjanje s konkretnimi dolžnostmi delavca, ko se znajde v posameznih negativnih situacijah.

Dolžnost družbeno političnih organizacij v delovni organizaciji je, da idejno vplivajo na zavest delavcev in jih seznanijo z vsemi vidiki in oblikami družbene samozaščite tako, da bo ta vzgoja postala sestavni del njihove aktivnosti in varstvene kulture.

9. člen

Izobraževanje kot posebna oblika družbene samozaščite mora biti prisotna tudi v sredstvih za informiranje, ki izhajajo v delovni organizaciji. Člani uredniškega odbora se morajo še posebej prizadevati, da bo po možnosti v vsaki številki Kamniškega tekstilca ali Informatorja objav-

ljen sestavek s področja družbene samozaščite.

10. člen

Samoupravni organi, pristojni za sprejem delavcev na delo, morajo pri kadrovanju upoštevati samozaščitne ukrepe glede sprejemanja delavcev. Kot posebno merilo za pridobitev lastnosti delavcev v združenem delu morajo biti poleg strokovnih in drugih zahtev upoštevane moralno politične kvalitete, njegovo osebno vedenje.

11. člen

Lastnosti delavca v združenem delu si ne more pridobiti oseba za vodilno in vodstveno delovno mesto v naslednjih primerih:

1. če je bil obsojen zaradi kazniviga dejanja zoper ljudstvo in državo, zoper uradno dolžnost, zoper zasebno in družbeno premoženje, zoper obožene sile ali zaradi drugega kazniviga dejanja storjenega iz koristoljubja,
2. če mu je bil s pravnomočno odločbo izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica za čas, dokler prepoved traja,
3. če je zoper osebo uveden kazenski postopek zaradi suma storitve kaznivih dejanj iz 1. točke tega člena,
4. če se v svojem zasebnem življenju nemoralno vede, pada pod vliv negativnim pojavom in da je na političnem področju skrajno pasiven.

12. člen

Na delovna mesta, kjer se delo opravlja z gotovino, vrednostnimi papirji, surovinami, gotovimi izdelki je prepovedano sprejeti delavca, ki je bil kaznovan zaradi kazniviga dejanja zoper zasebno in družbeno premoženje.

Takega delovnega mesta ne more zasesti tudi delavec, ki nima pravega odnosa do družbenega premoženja in ne izpolnjuje moralnih norm samoupravne socialistične družbe.

KOMUNICIRANJE S TUJIMI POSLOVNIMI STRANKAMI

13. člen

Tuj državljan se ne sme nikoli brez spremstva gibati na območju delovne organizacije. Prepovedano je dovoliti tujemu državljanu fotografiranje proizvodnih objektov, delovnega procesa, snemanje ali skiciranje posameznih objektov ali njenih delov.

Prepovedano je dajati tujim državljanom kakršnekoli informacije o poslovanju, tehnološkem postopku ali izročiti listine brez vednosti odgovorne osebe. Pri razgovorih s tujimi državljanji mora delavec, ki je določen za sprejem še posebno paziti kaj govori s tujcem, da ne bi pri tem razgovoru izdal podatkov, ki so po pravilniku o varovanju poslovne ali vojaške skrivnosti skrivnost podjetja.

14. člen

V primeru, da dela v delovni organizaciji tuj državljani kot strokovni sodelavec po vprašanju tehnične pomoči, znanstveno-tehničnega sodelovanja in montaže strojev, mora biti taka oseba pod stalnim nadzorstvom, ki ga izvaja delavec delovne organizacije, ki je dobil pismeno zadolžitev s strani direktorja delovne organizacije oziroma direktorja TOZD. Tuj državljani, ki začasno dela v tovarni, ne sme biti prepuščen sam sebi in ne sme se mu omogočiti, da zbira podatke, ki z njegovim delom nimajo nič skupnega.

Če se tuj državljani zanima za kakršnekoli podatke, če želi fotografirati objekte ali pomembne dele, ali prosi za pismena poročila, analize ali druge podatke, mora oseba, katero je tuj državljani zaprosil, to takoj sporočiti direktorju delovne organizacije ali vodju splošnega oddelka, da primerno ukrepa.

15. člen

Pooblaščen oseba, ki vodi poslovne razgovore s tujim državljanom o nakupu strojev, o dobavi surovin in drugega reproductivnega materiala, mora po končanem obisku sestaviti kratko poročilo, kaj je bilo dogovorjenega za sklenitev eventualne pogodbe.

Brez pooblastil direktorja delovne organizacije oziroma temeljne organizacije ne sme nihče povabiti tujca na kosilo ali mu plačati bivanja. V takih primerih je prepovedano govoriti s tujim državljanom o razmerah v delovni organizaciji, o poslovni skrivnosti ali vojaški tajnosti.

Če se tuj državljani zadrži nekaj dni v kraju zaradi tega, da izpelje svoj poslovni obisk, je prepovedano, da bi strokovni delavec delovne organizacije kontaktiral s tujim državljanom in ga obiskoval na stanovanju, ne da bi dobil prej soglasje direktorja delovne organizacije.

16. člen

Za poslovne razgovore s tujimi državljani so določeni strokovni delavci, ki zasedajo naslednja delovna mesta:

1. direktor TOZD Frotir,
2. direktor TOZD Svila,
3. vodja komercialne službe,
4. vodja izvoza.

V izjemnih primerih lahko direktor pooblasti strokovnega sodelavca, da vodi razgovor s tujim državljanom, če gre izključno za kakšno strokovna vprašanja. Mesto sprejema je vzorčna soba, če gre za nakup, v ostalih primerih pa pisarna vodje službe oziroma enote. Ogled proizvodnih prostorov sme dovoliti samo direktor oziroma pooblaščen oseba.

17. člen

Delavci, ki odhajajo po službeni potrebi v tujino, ne smejo s seboj nositi zaupnih listin. Naloge, ki jih morajo v tujini opraviti, morajo biti predhodno pismeno določene. Delavcem v tujini je prepovedano sprejemati darila, popivati in razpravljati

o temah, za katere niso pooblašteni.

18. člen

Direktor delovne organizacije oziroma direktor TOZD mora delavca, ki odhaja službeno v tujo državo, seznaniti s tem pravilnikom, še posebej pa s:

- političnimi razmerami v državi, v katero potuje in o sodelovanju te države z našo državo,
- o oblikah delovanja emigrantskih organizacij,
- z osnovnimi podatki firme (v kolikor so znani), v katero prihaja, njenim ugledom in poslovanjem,
- delavca mora opozoriti tudi na prenos tuje literature, propagandnih letakov ali kakršnegakoli drugega tiskanega gradiva, ki se ne sme prenesti v državo.

19. člen

Po prihodu iz službenega potovanja mora delavec v roku 8 dni pripraviti poročilo o službenem potovanju. Poročilo obsega dva dela. V prvem delu opiše poslovne razgovore in kakšni so bili doseženi poslovni interesi, drugi del poročila pa obsega razna opažanja, komentarjev tujcev in tujega tiska, zanimive iz samozaščitnega stališča.

En izvod poročila se odda direktorju delovne organizacije, da ga predloži v obravnavo samoupravnemu organu in če je potrebno odboru delavske kontrole, drugi izvod pa zaradi evidence v arhiv splošnega oddelka.

HRANJENJE IN PRENOS GOTOVINE TER VREDNOSTNIH PAPIRJEV

20. člen

Delavcem, katerim je zaupano hranjenje, prenos in ravnanje z gotovino ali vrednostnimi papirji, bodi za potrebe delovne organizacije, družbeno političnih organizacij ali društev, morajo biti znana določila veljavnih predpisov o hranjenju in manipuliranju z gotovino in vrednostnimi papirji in blagajniškim minimumom.

Delavec, ki je pooblaščen za hrambo denarja in vrednostnih papirjev, je osebno odgovoren za pravilno manipuliranje, za hrambo ključa in za predmete, ki jih sprejema v blagajno.

21. člen

Za fizično zavarovanje prenosa denarja za izplačilo osebnih dohodkov in v primerih, ko gre za prenos več kot 60.000 din ali kakšnih drugih vrednostnih predmetov in papirjev je odgovoren vodja splošne službe. Za organizacijo zavarovanja, prenosa in dviga gotovine je odgovoren le v primeru, če je s strani blagajnika ali druge pooblaščen osebe gospodarsko finančne službe pravočasno obveščen oziroma opozorjen, da se dviga in prenaša denar oziroma vrednostni papirji.

22. člen

Za vsak prenos denarja se organizira avtomobilski prevoz, če je le to kakorkoli mogoče. Pri dvigu in prenosu gotovine mora blagajnika oziroma kurirja obvezno spremljati oborožena oseba vse od dviga denarja v banki do prenosa denarja v blagajno. Oboroženo spremstvo opravi delavec, ki je za to pooblaščen in ima orožni list za nošenje orožja.

Nalog za izročitev orožja izda vodja splošnega oddelka. Ko je prenos denarja opravljen, je pooblaščen oseba, kateri je bilo izročeno orožje z orožnim listom, odgovorna, da ga takoj vrne vratarju. Vratar mora obvezno pregledati orožje in prešteti naboje. Če ugotovi, da je z orožjem vse v redu, le tega spravi v zato določen prostor in ga zaklene.

23. člen

Delavec, ki opravlja prenos pismenskih in drugih pošilk za delovno organizacijo, občino, banko ter druge ustanove, sme nositi brez spremstva največ 30.000 din.

Denar nese tesno ob telesu in skrbno zavarovanega ter ne sme zbuhati pozornosti, da prenaša denar. Delavec, ki prenaša denar iz pošte, banke do blagajne in obratno, ne sme nikomur pripovedovati o času prenosa in dvigu denarja. Manjše zneske kovanega denarja lahko prenaša v kurirski torbi. Če dobi delavec nalogo, da mora prenesti več kot 30.000.— din, ima v takem primeru pravico odkloniti prenos denarja, vrednostnih papirjev in predmetov.

24. člen

Denar za izplačilo osebnih dohodkov, ki ga delavci ne dvignejo na dan izplačila, se lahko hrani v blagajni le toliko časa, kolikor to dovoljujejo veljavni predpisi. V času, ko je denar hranjen v blagajni, mora vodja gospodarsko finančne službe organizirati zavarovanje tega denarja ali vrtnet v banko. V izjemnih primerih, če to ni mogoče, se organizira v prostoru, kjer je v blagajni več gotovine, fizično zavarovanje.

SAMOZAŠČITNO DELOVANJE PROTI VSEM VRSTAM KAZNIVIH DEJANJ IN DRUGIM KRŠITVAM DELOVNE OBVEZNOSTI

Vsak delavec delovne organizacije mora vedno in ob vsakem času spoštovati zakonitost in se ravnati po določbah družbenih dogovorov, samoupravnih sporazumov, splošnih aktov in sklepov organov upravljanja.

Vodilni delavci in organi upravljanja morajo zagotoviti tako organizacijo dela, s katero je preprečeno protipravno odtujevanje premoženja v delovni organizaciji. Zagotavljanje ukrepov družbene samozaščite pa še posebej obvezuje vodstvene delavce, da posebej zagotovijo tak sistem dela, da bo omogočena stalna kontrola nad izvajanjem delovnih obveznosti.

26. člen

Če delavec zve, da je nekdo prilastil predmet ali namenoma oziroma iz velike malomarnosti poškodoval stvari, s katerimi razpolaga delovna organizacija, mora to ugotovitev sporočiti članu delavske kontrole, vodji delovne enote ali neposredno vodji splošnega oddelka. V primerih, če gre za organizirano delovanje ali za večjo škodo, mora delavec to takoj in brez odlašanja sporočiti odgovornim osebam, da bi se s tem preprečila še večja škoda. Če tako dejanje zamolči, je delavec odgovoren za hujšo kršitev delovne obveznosti.

27. člen

Organi upravljanja, člani delavske kontrole in vodilni delavci morajo nuditi potrebno pomoč organom javne varnosti in delavcem inspekcijskega nadzora pri izpolnjevanju nalog s področja ustavnega varstva, osebnih in premoženjske varnosti občanov, vzdrževanje javnega reda in mira, preprečevanja in odkrivanja raznih kaznivih dejanj, gospodarskih prestopov in prekrškov ter ugotavljanju storilcev teh kaznivih dejanj.

ZAŠČITA PRED SOVRAŽNO AKTIVNOSTJO

28. člen

V primeru, da tuj državljani, organizacija oziroma tuja država ali naš državljani, ki ne sprejema naše samoupravne socialistične ureditve, negira pridobitve našega narodno-osvobodilnega boja in skuša z legalnimi in ilegalnimi oblikami vnašati med naše delovne ljudi občutek negotovosti, imajo delavci še posebno obveznost do takšnih pojavov in to:

1. določiti in izvajati vse potrebne ukrepe pred sabotajami in diverzijami,
2. spremljati obnašanja, gibanja in govorenja tujih državljanov v naši državi,
3. preprečevati in prijavljati vsak poizkus razširjanja sovražnih informativnih sredstev v tiskani ali slikovni obliki,
4. odkrivati in prijavljati razširjevalce sramotilnega in sovražnega političnega humorja,
5. odkrivati in preprečiti osebe, ki razširjajo lažne in alarmantne vesti in s tem spravljajo ljudi v negotovost,
6. nedostojno zadrževanje in ponašanje pred tujci, zlasti v tuji državi,
7. preprečevati nakup zastarelih strojev, tehnologij, licenc, kar bi utegnulo škodovati delovni organizaciji,
8. odkrivati in prijavljati osebe, ki pišejo lažne in sramotilne parole po stenah in sanitarjih,
9. spremljati osebe, ki na javnih sestankih izpadajo s sovražnimi stališči do naše samoupravne ureditve in delegatskega sistema,

10. sodelovati z organi milice in delavci uprave javne varnosti za preprečevanje naštetih in še drugih dejanj političnega značaja.

29. člen

Vodilni delavci so odgovorni poleg poslovnega uspeha tudi za zadovoljivo politično stanje delovnih ljudi v TOZD. Ob vsakem pojavu nezadovoljstva kritiziranja, sovražnih parol, vznemirljivih vesti ali drugih škodljivih pojavov morajo dati pobudo za postopek in obravnavo primerov, ki so se pojavila v posamezni delovni enoti.

Organi upravljanja, ko so informirani o nezadovoljivi situaciji v temeljni organizaciji združenega dela, ali so se razširile vznemirljive vesti in drugi negativni pojavi, morajo v vsakem primeru takoj ukrepati tako, da se skličejo sveti delovnih enot, analizirajo konkretno situacijo, izrečejo politično oceno, kritiko ter ustrezno ukrepajo s tem, da se odgovorne osebe poklice na odgovornost.

ZAŠČITA OBJEKTOV IN PROSTOROV

30. člen

Zavarovanje delovne organizacije izvajajo delavci, ki so razporejeni na delovna mesta vratar — čuvaj po zavarovalnem načrtu in pravilniku o varnosti delovne organizacije. Zavarovanje obsega objekte, stroje, orodja, surovine, polizdelke, prenos in hrambo denarja, poslovno in vojaško tajnost ter gotove izdelke pred požarom, poškodovanjem ali protipravnem odtujevanju.

31. člen

Zaščita pred požarom se organizira in izvaja v TOZD, po delovnih enotah in vseh delovnih mestih ter še posebej tam, kjer je podana večja nevarnost nastanka in širjenja požara.

Organizacija in ukrepi požarno-varnostne zaščite in preventive se izvajajo v skladu z zakonskimi predpisi o varstvu pred požarom, navodili strokovne službe in po pravilniku o požarni varnosti.

32. člen

Dokumenti ali podatki, ki so sporočeni delovni organizaciji z oznako »državna, vojaška ali uradna tajnost« se varujejo po določbah pravilnika o poslovni skrivnosti in vojaški tajnosti, če s posebnim predpisom ali aktom pristojnega upravnega organa ni določen strožji način varovanja.

33. člen

Delovni prostori — pisarne morajo biti po delovnem času zaprti. Še posebej so odgovorni delavci strokovnih služb, da vsak zapre in pospravi pisalno mizo po končanem delu. Za red in varnost v pisarnah, še posebej v službah, če je delavcem dostopen pisarniški material poveljive narave, so zanj odgovorni tudi vodje strokovnih služb.

34. člen

Vsako izgubo ključa, še zlasti tistih, ki so zapečateni, mora vratar takoj javiti.

Delavci, ki razpolagajo s ključmi, morajo ključe skrbno varovati. Ključev se ne sme puščati v ključavnicah vrat, ne smejo ležati kjerkoli, ali biti obešeni na vidnem mestu, da bi ključ kdo neopaženo odnesel. Vsaka izguba ključa se mora takoj prijaviti vodji splošnega oddelka.

35. člen

Delavka, ki je odgovorna za čiščenje prostorov, mora biti še posebno pazljiva, da s svojim ravnanjem ne bi povzročila požara ali kakšne druge škode.

Delavka — snažilka ne sme odpirati pisalnih miz in brati listin ali drugega gradiva, ki je do nje prišla. Še posebno mora biti pazljiva, da s svojim ravnanjem ne bi zanetila požara, če ugotovi, da se dela škoda, da to prepreči, da ne odgovarja na telefonske pozive in da ima med delom zaprta vrata, če je tako določeno.

Če ugotovi, da se dela kje škoda ali opazi kakšno sumljivo stvar, mora to takoj prijaviti vrtarju.

36. člen

Kadar prostori ali objekti niso dovolj zavarovani pred požarom ali drugimi poškodbami, je glede na vrednosti, ki so v teh prostorih ali pomembnosti naprav, potrebna večja stopnja zaščite, se v ta namen uporabljajo tehnična zaščitna sredstva.

Pod tehničnimi sredstvi zaščite so mišljene vseh vrst alarmne naprave za dnevni ali nočni alarm in javljivci požara.

ODGOVORNOST ZA IZVAJANJE UKREPOV SAMOZAŠČITE

37. člen

Delovni ljude delovne organizacije morajo poznati določbe tega pravilnika, pravilnika o požarno-varnostni zaščiti in pravilnika o vratarsko čuvajski službi. Kršitev določb naštetih samoupravnih aktov ima za posledico hujšo kršitev delovnih obveznosti, lahko pa tudi kazenski pregon zaradi suma storitve kaznivoga dejanja.

38. člen

Vodilni in vodstveni delavci so osebno odgovorni za izvajanje določb tega pravilnika. Če opazijo primere kršitve delovnega reda ali druga dejanja, ki rušijo zakonitost, morajo proti sebi predlagati predlog za uvedbo postopka za ugotovitev kršitve delovne obveznosti.

39. člen

Vodilni in vodstveni delavci so odgovorni:

1. da se vsi samozaščitni ukrepi dosledno izvajajo,
2. da se delavci ravnavajo po določbah splošnih aktov tako, da na delovnih mestih izpolnjujejo svoje delovne obveznosti,
3. da brezhibno delujejo vse varnostne naprave, še posebej sredstva za gašenje požara,
4. da odgovorni delavec v primeru fizičnega ali kakšnega drugega napada na delovno

organizacijo takoj obvesti direktorja oz. vodjo splošnega oddelka,

5. da so delavci seznanjeni z namenom in smislom samozaščitnih ukrepov, da se pri njih goji varnostna kultura in čut odgovornosti do družbenega premoženja.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

40. člen

Za sprejem tega pravilnika kot za njegove spremembe in dopolnitve se uporabljajo določbe samoupravnega sporazuma o združevanju dela in sredstev v TOZD.

41. člen

Pobudo za spremembo oz. dopolnitev tega pravilnika lahko poda vsaka TOZD, delavski svet, organi družbeno političnih organizacij in strokovna služba.

Postopek za uveljavitev sprememb in dopolnitev tega pravilnika je enak postopku, ki velja za njegov sprejem.

42. člen

Ta pravilnik stopi v veljavo v 8 dneh, potem ko ga sprejme in verificira delavski svet delovne organizacije. Z dnem, ko stopi v veljavo ta pravilnik, prenehajo veljati določbe vseh internih predpisov, ki so v nasprotju s tem pravilnikom.

43. člen

Izvirnik pravilnika hrani splošni oddelek in je podlaga za vsklajevanje v primeru, če se posamezni predpisi ne ujemajo z izvirnikom.

Kamnik, dne 15. 5. 1976

Predsednik DS DO:
Zobavnik Stane

Družbena samozaščita — naša varnost

Posredujemo vam pravilnik o uresničevanju družbene samozaščite z namenom, da bi vsi delavci čim globlje spoznali njeno vsebino. Ta pravilnik naj bo delovnim ljudem kot osnovni kazipot, kako se moramo boriti proti raznim napakam in negativnim pojavom s katerimi se srečujemo v našem vsakdanjem življenju.

Na VIII. gasilskem kongresu je republiški sekretar za notranje zadeve o družbeni samozaščiti dejal:

Družbena samozaščita, ki jo kot nosilci uresničujejo delovni ljudje in občani kot svobodni, zavestni in odgovorni subjekti naše družbe, postaja realnost. Postaja resnično močna vez naše skupnosti. To priznavajo danes celo tisti, ki še pred kratkim niso doumeli, da se je proces osvobajanja človeka začel tudi na tem specifičnem področju. Vedno manj je tistih, ki vidijo v družbeni samozaščiti samo nadomestek za ne dovolj razvite in številne organe državne intervencije, in tistih, ki ne vidijo in ne razumejo, da gre za proces zdru-

ževanja človeka in njegove varnosti, za proces, ki je podoben procesom na drugih področjih.

V naši republici ne narašča število požarov, občutno pa narašča požarna škoda. Požari prinašajo našemu gospodarstvu precejšnjo škodo, ki pa ni v javnosti vedno realno prikazana, saj pri prikazu požarne škode zaradi posledic požara — kot so izpad proizvodnje, neizpolnjevanje pogodbenih obveznosti, plačevanje penalov in drugo — ki je zaradi tega v organizacijah združenega dela vselej neprimerno večja. Na občutno zmanjšanje števila takih požarov bi vsekakor vplivala ustrezna strokovna vzgoja in večja informiranost občana glede pravega odnosa do posameznih požarnih nevarnosti. To dejavnost bi morali ojačiti in redno ter sistematično uresničevati s pomočjo našega informativnega omrežja. Gasilske organizacije naj bi tudi v bodoče posvečale čimveč pozornosti propagandno-vzgojni dejavnosti za razvoj požarnovarnostne kulture.

Kako je bilo na morju

Naša delovna organizacija razpolaga s skromnimi počitniškimi zmogljivostmi. Kot vemo, imamo na Rabu majhen dom, v Novigradu gostujemo v Tekstilindusu s tremi hišicami in v Umagu v Induplati Jarše z dvema prikolicama.

Prva ugotovitev, ki nas opozarja, da te naše skromne počitniške zmogljivosti niso izko-

tovarni razresle govornice, kako je slaba in pičla hrana. Delavka, ki je odgovorna za počitniški dom, je zahtevala, da se informacije preverijo, sicer se lahko zgodi, da bodo zapustile dom.

Dobil sem nalogo, da osebno preverim stanje v vseh počitniških domovih in tako ugotovim resnico. Povabil sem na razgovor naše delavce, tov. Jenko Emi-

Rabu pravijo, da so bili zadovoljni. Nekateri trdijo, da je bilo lani boljše. Splošna ugotovitev pa je, da v domu ni prave organizacije in da vodja doma le prepušča nekatere stvari slučajnostim oz. željam posameznikov. Izrečena je bila kritika češ, da nekateri gostje zahtevajo razne manjše usluge od strežnega osebja. V tem primeru vsekakor niso odgovorni za nered gostje temveč osebje, ki usluge daje, potem pa očita, da mora posameznikom ugoditi, to ali ono. Ravno tak ni prav, da si gostje sami izbirajo, kaj bi jedli. V domu mora obstojati jedilni list s primerno hrano, katere vsebina ne sme presegati cene, ki je odobrena s strani delovne organizacije. Spredej omenjeni tudi povdajajo, da se nekateri čutijo preveč domače. Se posebej je bilo to opaziti pri nekaterih vodjih enot in služb. Pravilna je ugotovitev, da ne glede na položaj, ki ga nekdo zaseda v tovarni, ne more uživati nobenih posebnih pravic in ustrežljivost mora veljati za vse enako. Izrečena je bila kritika tudi tistim, ki so se nedostojno vedli. Gre namreč za dva primera skupin, ko so si zadnji večer pred odhodom privoščili kakšen kozarec več vina, pa jim je ta preveč stopil v glavo. Ponoči so razgrajali, skakali v vodo in na ta način motili javni red in mir. Tudi okoliški ljudje in domačini so se zelo zgražali nad takim početjem, kar sem slišal tudi na lastna ušesa. Vse lepo in prav, če so ljudje veseli na dopustu in razpoloženi, vendar vse do svoje mere. Naši delavci se morajo zavedati, da je to naselje živijo predvsem od turizma, da ni kraj, da prebivalci Barbata imajo razne domače in tuje goste in neprijetno je poslušati pritožbe, da so posamezni delavci Svilanita razgrajali in kalili red in mir.

Delavci, ki so letovali v Umagu in Novigradu, so se počutili dobro. Tudi upravnik doma pravi, da z našimi delavci ni imel prav nobene neprijetnosti in da so bili zelo korektni. S strani naših delavcev je bila res pripomba zlasti v Novigradu, da je nekoliko gneče pri kosilu, medtem ko v Umagu kamp sanitari-

je niso čiste. Glede postrežbe v domu Induplati pa nimajo bistvenih pripomb.

Na koncu so povedali še to, da bi se v delovni organizaciji morali podvzeti vsi ukrepi in napor, da bi se delovni pogoji osebja v domu na Rabu in gostom bivanje znatno izboljšalo. Nujno je potrebno zapreti verando, kjer gostje jedo. V primeru slabega vremena ali dežja skoraj ni mogoče jesti na prostem in se gostje prav slabo počutijo. Nujno je prestaviti kuhinjo ali jo kakorkoli drugače preurediti, saj je pravi čudež, kako delavke lahko v tem prostoru skuhajo 60 obrokov. Nabaviti bi bilo nujno vsaj 3 senčnike. Hišni red je v domu skrit za vrati in bi se ga moralo izobesiti na vidnem mestu in z njim seznaniti vsakega gosta. Imenovani menijo, da ne bi smeli imeti v domu več gostov, kot je zmogljivosti, kajti poseben problem je ob izmenah. Zato priporočajo, da bi se izmene ne menjale ravno ob sobotah, ko je na cestah največja gneča, temveč raje v sredini tedna. V primeru, da bo delovna organizacija še najemala tuje sobe, je treba temu vprašanju posvetiti večjo skrb kot doslej. Sobe so sicer čiste kakor tudi rjuhe, vendar pa oddajalci stanovanj premalo posvečajo pozornosti sanitarijam in odejam.

Bivanje v lesenih kočicah v Novigradu je kar prijetno, toda potrebno bi jih bilo obnoviti. Priporočajo se tudi nakup majhnih hladilnikov, saj za 3 hišice to ne bi bil velik izdatek. Tudi prikolicam bi bilo potrebno izdelati lesene podeste. Na teh podestih bi si ljudje očistili noge, tako pa vnašajo v prikolice prah in blato.

Iz tega razgovora lahko povzamemo, da se lahko vse te napake, ki so bile, zlahka odpravijo. Vsako delo zahteva svojo organizacijo. Vsak objekt zahteva določen red in če se tega odgovorne osebe, ki odgovarjajo za delo oz. objekt dosledno ne držijo, potem nastanejo manjši spori, prepiri in negotovanja. Ravno tako bi lahko z majhnimi stroški izboljšali pogoje letovanja v vseh naših objektih. Potrebno je samo temeljito proučiti probleme in jih tudi finančno ovrednotiti. Ovrednoten program pa predložiti v letni gospodarski plan in preko njega zagotoviti sredstva za vse, kar je najbolj nujno potrebno.

Urednik



Naši delavci in njih družine med kosilom v počitniškem domu na Rabu.

riščene, kot bi lahko bile (vsaj na Rabu ne). Morda kdo poreče, saj pravzaprav dom na Rabu niti ni primeren za letovanje. Tudi to je res, vendar začetek pa le je. Z našo dobro voljo in organizacijo, bo naša delovna delovna organizacija lahko izboljšala počitniške pogoje na Rabu. Istočasno pa moramo povedati še nekaj. Lepa stavba in primerne prostori z lepo plažo in obilo sonca pa nas tudi ne zadovoljijo, če ni pravega vodstva in če so gostje preveč objestni.

O našem počitniškem domu

la, Čevka Lado, Stankovič Braneta, Zarnik Marijo, ki so letovali na Rabu; Novak Franca, ki je letoval v Novigradu in Grilj Evo, ki je letovala v Umagu.

V razgovoru z imenovanimi je bila splošna ugotovitev, da so bili zadovoljni tako s hrano kot z osebjem, ki jim je postreglo. Kdor trdi, da je bil lačen in da je bila slaba hrana, ni pravičen in sprašujem se, kaj ti ljudje jedo doma. Poleg tega pa bi se morali zavedati, da za 60,— din dnevni ni mogoče pričakovati takšnih uslug, kot so v hotelu



Strežno osebje med gosti pred počitniškim domom na Rabu

na Rabu je bilo slišati marsikatero pikro. Na drugi strani pa moramo povedati, da je bilo izrečenih veliko pohvalnih besed. V mesecu juliju je bilo precej vroče na Rabu, čeprav je bilo sicer slabo in deževno vreme. Delavke počitniškega doma so bile informirane, češ da so se v

z ozirom na skromnost doma na Rabu. Bilo je opaziti primere, da so posamezniki pustili meso na krožnikih. Če je kdo želel dodatno hrano, jo je tudi dobil. Upravnica je tudi večkrat spraševala, kaj bi kdo želel za zajtrk ali za kosilo.

Tisti, ki so bili letos prvič na

Naš prispevek Posočju

Kot vsako leto, smo se tudi letos pripravili za naš praznik. V ta namen je bilo planiranih za pogostitev delavcev in druge stroške okoli 100.000 din. Zadnji potres na Tolminskem in Posočju je tamkajšnje ljudi zelo hudo prizadel. Podrl jim je še to kar je ostalo od prvega potresa. Mnogi ljudje so ostali brez strehe in predmetov za vsakdanjo rabo. Zima takorekoč že trka na vrata. Ljudje so ostali brez toplega doma. Njihovo edino zavetje so prikolice, šotori in razmajane stavbe, če je sploh v njih varno prebivati. Zavedajoč se težkega stanja teh ljudi, ki jih je potres že drugič prizadel je socialistična zveza pozvala vse delovne

ljudi Slovenije naj po svojih močeh pomagajo ponesrečenecem. Na ta poziv se je sestal politični aktiv naše delovne organizacije in predlagal, da se sredstva namenjena za praznovanje podarijo v sklad za pomoč Posočju. Večina delavcev odobrava tej odločitvi, med tem ko nekateri negotujejo, rekoč zdej smo pa ob ples in izdatek za nakup novih oblek. Naj bo kakorkoli, ljudska solidarnost mora biti močnejša kot ozki osebni interesi.

Naš prispevek za Posočje je podaritev ene prikolice, 100.000 din in enodnevni zaslužek vseh zaposlenih.

Konkurenca še hujša

Dežele v razvoju bodo v naslednjih dvajsetih letih osvojile svetovno tekstilno tržišče, je izjavil predsednik nemške tekstilne zveze. Po njegovih besedah je za industrijske dežele najboljša pot ta, da za srečanje z nizkimi cenami uvoženega tekstila iz držav v razvoju pripravijo boljšo tehnologijo in organizacijo v industriji ter zahtevne vzorce. Kajti vedno se bodo pojavljale nove dežele s svojimi dumping cenami kot so Hongkong, Južna Koreja ali Brazilija. Leta 2000 ne bodo več interesantne nizke cene. Proizvodi bodo morali biti rafinirani — kot je to ponekod že danes — tehnično in oblikovno dovršeni ter takšni, da jih ne bo moč zlahka posnemati. Visoka zahtevnost potrošnikov tekstila v industrijskih deželah je velika priložnost. Tekstilni proizvodi industrijskih dežel se bodo torej prodajali predvsem na lastnih tržiščih.

Tekstilni eksperti nadalje pričakujejo, da bo povpraševanje po tekstilu v industrijskih državah še naraščalo, vendar nekoliko počasneje kot ostala pora-

ba. To pa je seveda odvisno od strukture prebivalstva in od zasluzka. Nadalje pričakujejo, da bo narasla zahteva po komfortnih stanovanjih, za kar bo potrebno več tekstila. Poleg tega se bodo odprle še nove možnosti za tekstil, ki jih za sedaj lahko le slutimo. Čeprav imajo dežele v razvoju manjše proizvodne stroške, imajo industrijske dežele še vedno prednost zaradi boljših tehničnih možnosti in zaradi boljše izobrazbe. Zaradi nenehnega tehničnega napredovanja v tekstilni industriji upada število delodajalcev. Če bi se industrializirala tekstilna industrija v deželah tretjega sveta, bi te dežele ne mogle zaposliti svoje številne delovne sile.

Hirto naraščajočo intenziteto kapitala je predsednik nemške zveze tekstilcev prikazal s številkami: leta 1950 je veljalo delovno mesto v predilnici 88.000 SchFr., leta 1974 pa že 835.000 SchFr. To predstavlja velik skok. Predsednik Hardt vidi največji problem »tekstilne prihodnosti« v denarni podpori tehničnemu napredku. Po napovedih kongresa v Baslu imajo največje mož-

nosti v prihodnosti tekstilne proizvodnje tiste industrijske dežele, kjer se vzporedno razvijata tehnični napredek in kreativnost.

Uspešno tekstilno podjetje leta 2000 ne bo več samo proiz-

vajalo vsega, kar bo nudilo, ampak bo njegova glavna naloga organizirati ponudbo in pri tem izkoristiti vse svoje prednosti. Evropsko tekstilno podjetje leta 2000 bo združevalo funkcije proizvajalca, manipulanta in trgovca. Mnoga podjetja zadanega cilja ne bodo dosegla. Za večino ponudnikov bo konkurenca tudi v prihodnosti neizprosna.



Poškodovani križni navitki pripravljeni za odpad. Tudi to je del naših osebnih dohodkov.

Kje ste mladinci

Na predlog sindikata in mladinskega aktiva je bilo sproženo vprašanje lesene montažne barake, ki je na vogalu parkirnega prostora. Barako so uporabljali delavci Graditelja, ki so v tovarni izvajali kratka dela. Predlog za nakup te barake je zanimiv, saj lahko koristno služi naši delovni organizaciji. Ta pobuda je bila posredovana organom upravljanja in sprejeta odločitev, da se ta baraka od Graditelja odkupi. Nakup je dogovorjen tako, da se njena vrednost odplača z najemnino. Do tu je vse lepo steklo. Iniciativa je bila sprejeta, organi upravljanja pa so tudi uvideli smotrnost nakupa.

Mladinska organizacija se je

obvezala, da bo prostor v baraki očistila, izkopala jarek za elektriko in uredila okolico. Rečeno, storjeno. Bili so napisani plakati in vabljeni mladinci, naj stopijo v akcijo. Plakati so na vidnih mestih, vendar pa na žalost odziva na to akcijo praktično ni.

Prvi dan so pospravljale barako samo 3 mladinke in to Kuhar Helena, Vešligaj Jožica in Radosavljevič Biserka. Drugi dan sta prispela na pomoč še 2 mladinci. Sprašujemo se, ali so samo ti mladinci v Svilanitu, ali imajo sami ti čut do naših skupnih prizadevanj. Žalostno je, da od tolikih mladih delavcev, ki so v Svilanitu ni nikogar, ki bi

vsaj z enournim delom ali vsaj z dobro voljo pokazal, da je pripravljen vsaj nekaj žrtvovati, kar bi bilo v interesu naših prizadevanj. Ob takšni pasivnosti mladine se moramo res vprašati, kaj je narobe, ali je premajhna zavest ali slaba organizacija ali pa slabo mladinsko vodstvo. V

odnosu nekaterih mladincev do dela in delovne discipline, bi morali resno razpravljati družbeno-politične organizacije in zavzeti konkretne odločitve, da bi mladinska organizacija v resnici zaživela kot družbenopolitična organizacija v naši delovni organizaciji.

Vredna posnemanja

V zadnjem tednu meseca avgusta se je pri rezanju kruha Urh Angelca močno urezala z nožem v levo roko. Vreznina je bila dokaj velika, saj je morala iskati zdravniško pomoč. V ambulanti so ji ovezali rano in napotili na polikliniko v Ljubljano, da ji zašijejo rano. Namesto, da bi šla delavka v Ljubljano, čeprav jo je dvakrat obšla slabost, se je vrnila nazaj na delo. Ko je minil njen delovni čas, se je popoldne odpeljala v Ljubljano šivat rano na roki. Zdravnik jo je hotel dati v stalež bolnikov, toda delavka je to odločno odklonila rekoč, kdo bo pa delal v menzi. Res je, da bi v primeru njene odsotnosti ostale le tri na delu, ker je bila ena delavka na dopustu. Delavka Urh Angelca bi povsem opravičeno lahko ostala v bolniškem staležu najmanj 14 dni in imela bi še poln osebni dohodek, ker se je ponesrečila na delu. Njen odnos do dela in čut odgovornosti je pohvale vreden in vreden primer posnemanja, predvsem tistim, ki že en dan prej napovedo mojstru: »Jutri pa me ne bo na delo, ker bom imel bolniško.« Naj ne gre očitek primerom, ko je

delavec v resnici upravičen do staleža, temveč tistim, ki delavsko solidarnost izkoriščajo. Navedeni primer pa ni osamljen, saj si je tudi Povše Pepca močno urezala v roko, toda pravice do bolniške ni uveljavljala zavedajoč se, bi morale ostale delavke več in dalj časa delati.

ZAHVALA

Upravni odbor se Vam v imenu gasilcev iz Trzina najlepše zahvaljuje, ko ste nas ob jubileju podprli, da nam je bila proslava tudi finančno uspešna.

Najlepša Vam hvala za darovane dobitke za srečolov. Zelo smo Vam hvaležni in upamo, da se še kdaj lahko obrnemo na Vas. Res ste nam pokazali visoko zavest družbe, da eden drugemu pomagamo v sili ali pa tudi kadar potrebujemo pomoč vsi, pa naj bo v kakršnikoli obliki. Najlepša Vam hvala.

Tajnik
Kmetič Jože



Od tako velikega števila mladih delavcev zaposlenih v Svilanitu so se samo štirje odzvali delovni akciji za izkop jarka za električni vod do barake.

Nov prometni režim v Ljubljani

Sedaj že ne več tako nov prometni režim v Ljubljani se je nekoliko »utekel«. Avtomobilisti so »našli« svoje poti, kolesarji svoje, pešcem pa je ostalo na razpolago nekaj več življenjskega prostora, ki so ga doslej pogrešali v samem središču mesta. No, rekli smo, promet je stekel. Nekateri so z novo prometno ureditvijo v Ljubljani bolj, drugi manj zadovoljni. So pa tudi taki, ki menijo, da je bilo po »starem« boljše in tudi taki, ki bi v Ljubljani radi uvedli še več prometnih omejitev. Še strožji režim.

Za enkrat pustimo to, kaj in kako bi. Kajti še vedno ugotavljamo, da je mnogo ljubljancov in drugih, tako pešcev in avtomobilistov, ki si z novim prometnim režimom še niso povsem na jasnem. Prav zaradi tega in zaradi želje vrste bralcev bomo nekoliko podrobneje opisali nekatere podrobnosti prometnih ureditev v Ljubljani.

Kaj so pridobili pešci?

Res je, pešci so bili doslej, posebno v središču mesta stisnjeni ob rob ceste. Z novim prometnim režimom so se tudi te razmere precej izboljšale. Nekatere površine v ožjem središču mesta so določene le za pešce — peš cone. Tako imajo sedaj pešci na razpolago (navedimo le najvažnejše) naslednje površine: Čopova, Nazorjeva, Čufarjeva ulica od Miklošičeve do Resljeve ceste, Puharjeva ulica od Župančičeve ulice do Ajdovščine, Cankarjeva cesta med Titovo in Beethovno ulico, Valvasorjeva od Šubičeve do Tomšičeve ulice, Petkovškovo nabrežje od Prešernovega trga do za Čresom, Stari trg od pod Trančo do začetka Gornjega trga, Adamič — Lundovro nabrežje, Mestni trg od Ključavničarske ulice do Pod Trančo, Pod Trančo, Plečnikov trg, Hribarjevo nabrežje od Tromostovja do Dvornega trga, Trubarjeva cesta od Obrežne steze do Prečne ulice, Jurčičev trg.

Navedena območja predstavljajo ob enem tudi takoimenovano prvo kategorijo prometnih površin. Tu velja največ prometnih omejitev in prepovedi, o čemer bo govora še v nadaljnjih prispevkih.

No, vseeno pa brez motornega prometa tudi na teh površinah ne gre. V mislih imamo stanovalce, ki imajo avtomobile, dostavo blaga, nujne intervencije vozil komunalnih služb, avto-taksi, vozila s prednostjo, vozila zdravstvene službe in vozila PTT.

Upravičeni stanovalci morajo imeti na vozilu posebno domicilno nalepko, ki jo izda za promet pristojni upravni organ Skupščine mesta Ljubljana. Vendar pa, določa odredba o režimu, ti vozniki ne smejo parkirati oziroma ustavljanje vozila na prometni površini, temveč le na dvorišču, če imajo za to dovoljenje hišnega sveta ali v garaži. V vsakem primeru morajo vsa vozila v peš coni upoštevati prednost pešcev.

Po površini določenih za pešce, so ponekod speljani posebni pasovi za kolesarje. Pešci naj bodo do kolesarskega prometa previdni, kolesarji pa morajo vedeti, da na teh površinah nimajo prednosti.

Kako je urejen kolesarski promet?

Spričo nasploh skopih prometnih površin v ožjem središču Ljubljane, so bili načrtovalci novega prometnega režima pred težko nalogo, kako omogočiti kolesarjem pot do središča mesta oziroma s kolesarskimi potmi povezati posamezne predele mesta.

Prometne površine so bile »razparcelirane« in tudi kolesarji so dobili svoje. Tako je kolesarjem dovoljen promet po naslednjih prometnih površinah:

- po kolesarskih stezah,
- po posebej zaznamovanih pasovih,
- na drugih cestah, kjer to ni posebej prepovedano.

Novost po novem prometnem režimu pomenijo posebej zaznamovani prometni pasovi za kolesarje. Pri tem pa je treba povedati, da so ti pasovi označeni z rumeno barvo, enako kot posebni rumeni pasovi za avtobusni promet, česar pa mnogi

kolesarji ne ločijo in zato vozijo tudi po teh pasovih namenjenih za mestni avtobusni javni promet. Vozni pasovi za kolesarje so označeni s polno rumeno črto. Dodatno k tem pasovom so postavljeni še prometni znaki »kolesarska steza«. Po teh posebnih pasovih vozijo tudi vozniki koles z motorjem (ne pa vozniki z registriranim mopedom). Po kolesarskih pasovih, ki potekajo skozi »peš cone« pa vozniki koles z motorjem (pony ekspresi in podobno) ne smejo voziti.

Na nekaterih mestih so kolesarski pasovi prekinjeni v določenih smereh kot npr. iz Miklošičeve ceste preko Tromostovja. V takem primeru naj kolesarji stopijo s kolesa in nadaljujejo pot peš do naslednjega nadaljevanja kolesarske poti. Oseba, ki potiska kolo, je pešec in se tako mora ravnati po predpisih, ki veljajo za pešce. Pravtako tudi ravnamo pri prečaknju nekaterih drugih križišč, če tam ni dodatne signalizacije za kolesarje.

Na drugih cestah, kjer je dovoljen promet za kolesarje, pa morajo kolesarji voziti tako, kot je to običajno, se pravi po skrajni desni strani ceste v smeri vožnje, po enosmernih cestah vozijo kolesarji le v dovoljeni

smeri.

Kolesarski promet je prepovedan na območju ožjega središča mesta na vseh voziščih, po katerih potekajo proge mestnega javnega prometa (razen seveda tam, kjer so zaznamovani posebni prometni pasovi za kolesarje). Nadalje je kolesarjem prepovedano voziti še po:

- cesti skozi predor pod Gradom
- Krekovem trgu
- Kopitarjevi ulici in
- Resljevi cesti.

In še vprašnje, ki je s kolesarskim prometom v tesni zvezi. Kam odstavljati kolesa? To je morda za sedaj še najbolj neurejeno. Kolesa je dovoljeno odstavljati samo v zato urejenih kolesarnicah ali na mestih oziroma prostorih izven javnih prometnih površin.

Organizacije združenega dela in druge (npr. trgovine, gostinstvo, uradi itd.) so dolžne namestiti v bližini svojih vhodov v poslovne prostore stojala za kolesa, kjer je to glede na širino pločnika in gostoto prometa možno. Odstavljanje koles na teh prostorih je brezplačno in nečuvano.

Odredba o prometnem režimu predvideva, da morajo biti predvidene kolesarnice postavljene najkasneje v treh mesecih. (Se nadaljuje)

Marjan Metljak

Nagradni natečaj

Sindikata delavcev Ljubljane je poslal uredništvom tovarniških glasil pismo, s katerim prosi za objavo nagradnega natečaja za najuspešnejše rešitve iz področja izboljšanja delovnih pogojev in humanizacije dela na področju industrije in rudarstva.

Morda se bo tudi kdo naših strokovnih delavcev poglobil v to problematiko in poskušal vključiti v nagradni natečaj.

Na osnovi Odloka Zveznega odbora Sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Jugoslavije od 28. maja 1976 o ustanovitvi letne nagrade za najuspešnejšo rešitev na področju izboljševanja delovnih pogojev delavcev, razpisuje odbor za nagrajevanje novatorjev oziroma racionalizatorjev za najuspešnejše rešitve na področju izboljševanja delovnih pogojev delavcev:

NAGRADNI NATEČAJ

za najuspešnejše rešitve na področju izboljševanja delovnih pogojev delavcev v industriji in rudarstvu

Nagrade za dospele prijave za ta natečaj v letu 1976 bodo podeljene maja 1977.

Nagrada se sestoji iz diplome in denarnega zneska in sicer za:

I. nagrado	60.000 din
II. nagrado	40.000 din
III. nagrado	20.000 din

Pravico do sodelovanja na natečaju imajo avtorji, katerih rešitve izpolnjujejo naslednje kriterije:

- humanizirajo delo
- izboljšujejo ali olajšujejo delovne pogoje delavca v osnovni proizvodnji,
- zmanjšujejo ali odstranjujejo možnosti poškodb pri delu,
- zmanjšujejo težke posledice poškodb pri delu,
- odstranijo ali občutno zmanjšajo trajne poškodbe posameznih organov delavcev (profesionalne bolezni) zaradi nezadovoljivih pogojev dela,
- odstranijo vzroke bolovanja delavcev povzročenega zaradi škodljivega delovanja posameznih elementov delovnega okolja,
- zmanjšujejo potrebe po beneficiranju posameznih delovnih mest, na katerih so težki ali za zdravje delavca neugodni pogoji dela,
- prispevajo k zvišanju delovne sposobnosti delavca,
- izboljšujejo varnost delavca pri delu,
- zmanjšujejo invalidnost delavca,
- povečujejo produktivnost dela in dohodek.

Prijavljene rešitve se morajo nanašati na napredovanje delovnih pogojev delavcev organiziranih v Sindikatu delavcev v industriji in rudarstvu Jugoslavije in morajo vsebovati:

- a) prijavo in opis rešitve s potrebno dokumentacijo,
- b) dokaz oziroma obrazložitev učinkov izsledkov za zdravljenje delavcev in za izboljšanje delovnih pogojev,
- c) obrazložitev in dokaz o ekonomskih in drugih učinkih,
- d) odlok delavskega sveta OZD ali zbora delavcev, da se inovacija oziroma racionalizacija osvoji,
- e) priporočilo osnovne organizacije Sindikata in
- f) naslov avtorja.

Ob priliki odločanja bodo imele prednost rešitve, ki se uporabljajo v praksi.

Čas prijave je od dne, ko je bil objavljen natečaj, pa do vključno 30. novembra 1976.

Prijave s potrebno dokumentacijo se pošljejo Zveznemu odboru Sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Jugoslavije

— Odbor za nagrajevanje novatorjev oziroma racionalizatorjev za najuspešnejše rešitve na področju izboljševanja delovnih pogojev delavcev Beograd, Trg Marksa i Engelsa 5.

Natančnejša pojasnila o pogojih natečaja se lahko dobe po tel. 011-333-603.

Odbor za nagrajevanje priporoča redakcijam časopisov in drugih sredstev informiranja v delovnih organizacijah, da na ustrezen način objavijo ta tekst in ga s tem približajo vsem delavcem.

Kadrovske vesti

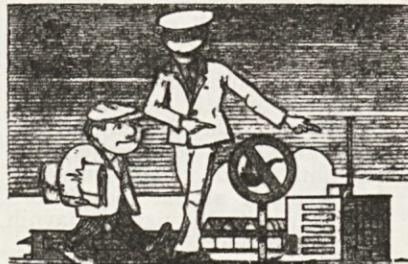
Sprejeti na delo:

Flerin Ivan — za določen čas v DE 10
 Šuštar Marija — za določen čas v DE 10
 Dimec Zdenka — za določen čas v DE 10



Rodili so se:

Terbovšek Ljudmili — hči
 Rems Tončki — sin
 Jerič Danici — sin
 Zajc Dragici — sin
 Sulin Zdravki — sin



Mamicam čestitamo k srečnemu dogodku, otročičkom pa želimo zdravje in dobro počutje.

Berlec Marija — za določen čas v DE 10

Zarnik Marjeta — za določ. čas v DE 10

Simić Radinko — v DE 13

Šlebir Miran — v DE 14

Lipovšek Danilo — v DE 20

Hribar Marjan — v DE 20

Zor Franc — v DE 20

Jevšnik Karl — v DE 20

Pestotnik Milena — v DE 31

Klemenc Anica — v DE 41

Pestotnik Zvonka — za določ. čas v DE 41

Poroke:

Štrajhar Marjeta por. KOTNIK
 Pirc Milica por. JAGODIC
 Jagodic Marjan
 Čevka Stanka por. KARNER



Na novi življenski poti želimo vsem novoporočecem mnogo skupne sreče in zadovoljstva.

Nesreče:



Križman Miro — iz DE 15 — obratna nezgoda
 Zorman Stanka — iz DE 10 — obratna nezgoda

ZAHVALA

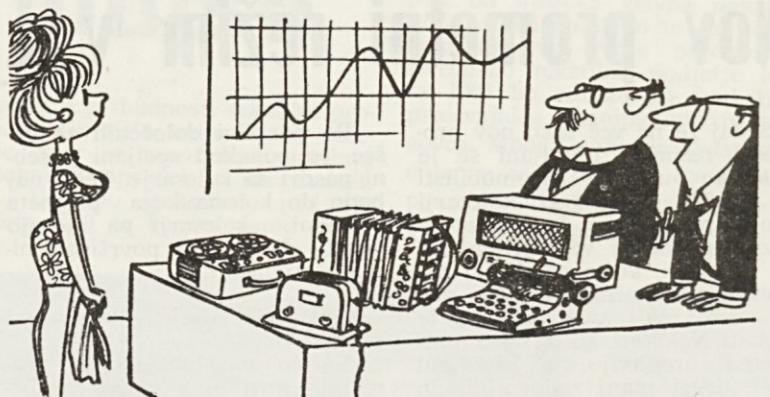
Ob izgubi moje mame, se zahvaljujem za podarjeni venec in izrečeno sožalje, vsem v skladišču gotovih izdelkov, v komercialni in trgovini.

Se posebna hvala vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti.
 Hribar Tone

ZAHVALA

Ob izgubi moje mame, se vsem sodelavcem iskreno zahvaljujem za darovano cvetje, izrečeno sožalje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Magda Seljak



Preden vas zaposlimo kot strojepisko — samo majčen preizkus znanja. Bi nam povedali, katera izmed teh naprav je pisalni stroj?

Zanimalo vas bo

ZAVAROVATI VZORCE ZA VSAKO CENO

Tudi proizvajalci frotirja so napovedali vojno tatovom vzorcev. V Frankfurtu/M so leta 1971 ustanovili Skupnost za varstvo vzorcev in modelov, h kateri je pristopilo že 90 tekstilnih podjetij iz Zahodne Nemčije, Austrije, Francije in Švice. Cilj tega združenja je spopasti se z moderno obliko gospodarskega kriminala — krajo vzorcev in modelov. V letu 1975 so nekatere tkalnice frotirja utrpeli veliko gospodarsko škodo, ker so razne firme kopirale dele njihove kolekcije.

POVEČAN IZVOZ TEKSTILA

Preokret teženj v exportu tkanin je prikazala Industrijska zveza taklcev v Frankfurtu/M s konkretnimi številkami: v 1. kvartalu 1976 so iz Zahodne Nemčije izvozili preko 37.000 ton tkanine iz bombaža in iz kemičnih vlaken. To je za 44% več kot v 1. kvartalu leta 1975. Za nemško tekstilno industrijo so zunanja tržišča zelo pomembna. V zadnjih letih je izvoz tekstila znašal polovico celotne proizvodnje. S ponovno poživitvijo poslovanja na zunanjih tržiščih se odpirajo nove možnosti prodaje za nemški tekstil. Povprečne izvozne cene so bile v 1. kvartalu 1976 še precej nižje od cen v letu 1974.

ALI STE VEDELI, da se porabi poldrug kilometer preje za tri metre in pol dolg pas, iz katerega izdelajo varnostne pasove za Vaš avto? In da je ta pas tako močan, da zdrži obremenitev dveh in pol ton?

Zato ne pozabite na varnostne pasove v Vašem avtu!

UNIONMATEX ustanavlja skupno s Technashexport, tekstilno tovarno v Afganistanu v vrednosti 55 milijonov nemških mark. Od te vsote prispeva 30 milijonov nemških mark sam Unionmatex, ki je preskrbel tudi vse načrte za novo tovarno. Po-

leti 1978 naj bi stekla proizvodnja s kapaciteto 50.000 tekočih metrov tkanine na leto.

STOPTESTER je naprava, ki nadzoruje in zajema potek proizvodnje na tekstilnih strojih. To je števec, ki istočasno tudi zapisuje. Z njim lahko predvsem zajemamo čas zastojev stroja. S selektorjem lahko optično pokaže do 4 vzroke zastojev stroja.



»KAMNISKI TEKSTILEC«
 GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE
 »SVILANIT« KAMNIK

GLASILO UREJUJE
 UREDNIŠKI ODBOR:

Balantič Silvo, Hubad Anka,
 Lipovšek Peter, Mišič Danica,
 Novak Marjan

ODGOVORNI UREDNIK
 Konda Alojz

NAKLADA: 700 IZVODOV

TISK: »Djuro Salaj« TOZD
 Papirkonfekcija Krško

Po mnenju Rep. sekretariata za informacije SRS je glasilo uproseno prometnega davka